



KVALIFIKACIJŲ IR PROFESINIO
MOKYMO PLĖTROS CENTRAS



CEDEFOP



REFERNET

LIETUVA
LITHUANIA



EUROPINĖS

**MOKYMOSI REZULTATAIS GRINDŽIAMŲ TRUMPŲJŲ
KVALIFIKACIJŲ APRAŠYMŲ RENGIMO IR FORMULAVIMO GAIRĖS**

Leidiny iš anglų kalbos išverstas ir publikuotas įgyvendinant ReferNet veiklos programą 2024 m., sutarties Nr. 2024-CED.1880/GP/DVQ/ReferNet_FPA/001/23

Europos Komisijos parama verčiant ir publikuojant šį leidinį nereiškia, kad patvirtina turinį, kuris atspindi tik autorių požiūrį, ir Europos Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame esančios informacijos naudojimą.

First published in English as EQF-Europass project group. (2024). European guidelines for the development and writing of short, learning-outcomes-based descriptions of qualifications. Publications Office of the European Union. Cedefop working paper series, 21.

© European Centre for the Development of Vocational Training (CEDEFOP), 2024



Licencija leidžia kopijuoti, platinti, atnaujinti, tobulinti, adaptuoti ar kurti išvestinius kūrinius bet kokia laikmena ar formatu bet kokiems tikslams. Naudotojas privalo nurodyti autorystę, įdėti nuorodą į licenciją bei nurodyti, ar yra pakeitimų. Visas licencijos sąlygų tekstas: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

Lithuanian translation: © Qualifications and Vocational Education and Training Development Centre, 2024

Responsibility for the translation lies entirely with the Qualifications and Vocational Education and Training Development Centre

Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras
Viršuliškių g. 103, LT-05115 Vilnius | +370 670 04 104
info@kpmc.lt | <https://kpmc.lrv.lt/lt/>

TURINYS

LENTELĖS, PAVEIKSLAI IR INTARPAI

IVADAS	4
Mokymosi rezultatais grindžiamų trumpųjų kvalifikacijų aprašymų svarba	4
Gairių rengimas ir jų tikslas	5
Gairių naudotojai ir jų taikymas	5
Gairių taikymo sritys	6
Trumpųjų mokymosi rezultatų aprašymų naudojimas	6
Kaip naudotis gairėmis	7
Papildomos pastabos	7
MOKYMO SI REZULTATAIS GRINDŽIAM I TRUMPIEJI APRAŠYMAI: PAGRINDINIAI ELEMENTAI	8
A. Formalieji aspektai	9
A1. Ilgis	9
A2. Aprašymo formatas	9
B. Turinio aspektai	9
B1. Bendrieji kvalifikacijos tikslai ir kryptis aprašomojo teksto forma	9
B2. Mokymosi rezultatai, išdėstyti punktais	14
AKRONIMAI	20
PRIEDAI	21
I Priedas. Mokymosi rezultatais grindžiamų trumpųjų kvalifikacijų aprašymų pavyzdžiai	21
II Priedas. Aktyvios veiklos veiksmazodžiai	23
III Priedas. Kvalifikatoriai (būdvardžiai irrieveiksmiai)	27
IV Priedas. Europos kvalifikacijų sandara: lygių aprašai	28
V Priedas. Papildomi šaltiniai ir nuorodos	30

LENTELĖS	
1. Trumpojo aprašymo struktūra ir formatas (aprašomasis tekstas ir punktai)	9
2. Bendrieji kvalifikacijos tikslai ir kryptis	9
3. Mokymosi rezultatai, išdėstyti punktais	14
4. Mokymosi rezultatus aprašančių sakinių (punktų) sintaksė	16
PAVEIKSLAI	
1. Mokymosi rezultatais grindžiami trumpieji aprašymai: pagrindiniai elementai	8
INTARPAI	
1. Aprašymų, pristatančių bendruosius kvalifikacijų tikslus ir kryptį, pavyzdžiai	10
2. Pagrindinių sąvokų apibrėžimai	14

MOKYMOSI REZULTATAIS GRINDŽIAMŲ TRUMPŲJŲ KVALIFIKACIJŲ APRAŠYMŲ SVARBA

Mokymosi rezultatai yra teiginiai apie tai, ką asmuo turėtų žinoti, suprasti ir (arba) gebėti padaryti pasibaigus mokymosi procesui. Nacionalinių kvalifikacijų sandarų (NKS), grindžiamų mokymosi rezultatais ir susietų su Europos kvalifikacijų sandara (EKS), kūrimas ir naudojimas ES lygmeniu padidino kvalifikacijų skaidrumą ir palyginamumą¹ visoje Europoje.

Nors EKS ir NKS lygiai yra paprastas būdas įgyti pirminį supratimą apie kvalifikacijas, vis dėlto kvalifikacijų duomenų bazių ir (arba) registrų plėtra taip pat turi didelės reikšmės didinant kvalifikacijų skaidrumą.

Mokymosi rezultatais pagrįsto metodo taikymas įrodė jo naudą nustatant kvalifikacijų panašumus ir skirtumus bei siekiant padėti geriau suprasti jų aprėptį ir kryptį.² Tačiau naujausi tyrimai ir projektai atskleidė, kad mokymosi rezultatų aprašymai gali skirtis, pavyzdžiui, savo ilgumu, formulavimu, detalumu, o tai kelia iššūkių lyginant kvalifikacijas.³

Išsamūs nacionalinių kvalifikacijų aprašymai rengiami pagal nacionalinius kriterijus ir prioritetus, juose gali būti nurodyta daug konkrečių mokymosi rezultatų. Trumpi ir susintetinti (apibendrinti) aprašymai, parengti remiantis išsamiais nacionaliniais aprašymais, bet jų nepakeičiantys, turi daug privalumų, nes jie gali būti lengvai prieinami ir tapti informacijos apie konkrečias kvalifikacijas pirminiu šaltiniu šios informacijos ieškantiems besimokantiejiems ar darbdaviams. Jie yra lengviau išverčiami, be to, leidžia greičiau susipažinti su kvalifikacijos turiniu ir profiliu.

Trumpųjų aprašymų struktūrizavimas pagal tuos pačius principus yra svarbus siekiant padidinti jų skaidrumą ir supratimą bei palengvinti palyginamumą. Tai taip pat gali padėti naudotis skaitmenine plėtra, siekiant gauti, naudoti, sujungti ir palyginti informaciją apie kvalifikacijų turinį ir profilį.⁴

Kvalifikacijų prieinamumo, skaidrumo ir palyginamumo gerinimas taip pat gali padėti, siekiant padidinti darbuotojų ir besimokančiųjų judumą, remti mokymąsi visą gyvenimą ir karjeros valdymą derinant skirtingas kvalifikacijas bei patirtį.

- ¹ Kvalifikacija – oficialus įvertinimo ir patvirtinimo proceso rezultatas, gaunamas kompetentingai institucijai nustačius, kad asmens mokymosi rezultatai atitinka nustatytuosius standartus.
- ² Cedefop (2020). [European qualifications framework. Initial vocational education and training: focus on qualifications at levels 3 and 4](#) (Europos kvalifikacijų sandara. Pirminis profesinis mokymas: dėmesys 3 ir 4 lygių kvalifikacijoms).
Cedefop (2020). [National qualifications frameworks developments in Europe 2019. Qualifications frameworks: transparency and added value for end users](#) (Nacionalinių kvalifikacijų sandarų raida Europoje 2019 m. Kvalifikacijų sandaros: skaidrumas ir pridėtinė vertė galutiniams naudotojams).
Cedefop (2022). [Comparing vocational education and training qualifications: towards methodologies for analysing and comparing learning outcomes](#) (Profesinio mokymo kvalifikacijų palyginimas: mokymosi rezultatų analizės ir palyginimo metodikos link).
- ³ 2016 ir 2018 m. EKS bandomieji projektai ir projekto grupė dėl horizontaliojo kvalifikacijų palyginamumo; EKS ir „Europass“ projekto grupė dėl mokymosi rezultatais grindžiamų trumpųjų kvalifikacijų aprašymų, 2023 m.
Cedefop (2022). [Comparing vocational education and training qualifications: towards methodologies for analysing and comparing learning outcomes](#) (Profesinio mokymo kvalifikacijų palyginimas: mokymosi rezultatų analizės ir palyginimo metodikos link).
Cedefop (2022). [Defining, writing and applying learning outcomes: a European –handbook second edition](#) (Mokymosi rezultatų nustatymas, formulavimas ir taikymas. Europos vadovas. Antrasis leidimas).
- ⁴ Azzara Z., & Garmash A. (2022). [From fragmented paper-based systems to digitally connected qualification systems accessible to citizens](#) (Nuo fragmentiško popierinių sistemų prie piliečiams prieinamų skaitmeninių kvalifikacijų sistemų). In Cedefop, ETF, UNESCO & UNESCO Institute for Lifelong Learning. Global Inventory of regional and national qualifications frameworks 2022. Volume 1: Thematic Chapters. Publications Office of the European Union.

GAIRIŲ RENGIMAS IR JŲ TIKSLAS

Šias gaires ES lygmeniu parengė ekspertų grupė⁵, kurios veiklą koordinavo Europos Komisija, o techninę ir konceptualiąją pagalbą suteikė CEDEFOP. Ekspertų grupė konsultavosi su nacionaliniais ekspertais ir suinteresuotosiomis šalimis.

Iš viso grupei buvo pateiktos 33 kvalifikacijos (trumpieji ir išsamūs aprašymai). Iš jų 22 kvalifikacijos buvo išanalizuotos, siekiant išskirti pagrindinius principus gairėms parengti. Pirminis gairių projektas buvo pristatytas 2022 m. lapkričio mėn. vykusiam 60-ajame EKS AG posėdyje (dokumentas EQF AG 60-4), o vėliau buvo patikrintas ir gairių pritaikomumas. Tai apėmė nacionalinių suinteresuotųjų šalių atsiliepimų apie gairių tekstą surinkimą, taip pat trumpųjų kvalifikacijų aprašymų rengimą vadovaujantis gairėmis, siekiant jas papildyti pavyzdžiais. Proceso pabaigoje buvo parengta 20 aprašymų bei atliktas kolegų vertinimas, siekiant nustatyti tiek tobulintinus aspektus, kad gairės būtų kuo aiškesnės, tiek pavyzdinius aprašymus (galiausiai į gaires įtraukti trys pavyzdžiai).

Gairių tikslas – pateikti bendruosius principus, o kartu su jais – ir nuoseklią struktūrą bei požiūrį rengiant trumpuosius ir apibendrintus mokymosi rezultatais grindžiamus kvalifikacijų aprašymus, skirtus skelbti kvalifikacijų duomenų bazėse ir (arba) registruose, prijungtuose prie „[Europass](#)“.

GAIRIŲ NAUDOTOJAI IR JŲ TAIKYMAS

Šios gairės naudingos administratoriams, švietimo ir mokymo paslaugų teikėjams, kvalifikacijas suteikiančioms įstaigoms ir (arba) ekspertams, atsakingiems už kvalifikacijų nustatymą ir aprašymą visais lygmenimis viešajame ir privačiame sektoriuose, rengiant trumpuosius kvalifikacijų aprašymus.

Nors gairės skirtos NKS / EKS kvalifikacijų mokymosi rezultatų trumpiesiems aprašymams rengti, jos gali būti taikomos ir bet kurioms kvalifikacijoms, pažymėjimams bei diplomams, taip pat kvalifikacijų dalims ar vienetams, aprašyti. Jomis gali būti naudojamos rengiant tiek kvalifikacijų aprašymus, kuriuose nurodyti NKS / EKS lygiai, tiek kvalifikacijų aprašymus be jų.

⁵ Europos kvalifikacijų sandaros patariamoji grupė ir „Europass“ patariamoji grupė susitarė įsteigti projekto grupę, kuriai būtų pavesta parengti gaires dėl trumpųjų mokymosi rezultatų aprašymų, skirtų skelbti „Europass“. Grupę sudarė ekspertai iš 12 šalių (Austrijos, Belgijos (NL), Kipro, Suomijos, Prancūzijos, Vokietijos, Vengrijos, Italijos, Nyderlandų, Norvegijos, Portugalijos, Slovėnijos) bei Europos universitetų asociacijos, Europos amatų, mažųjų ir vidutinių įmonių asociacijos, „Business Europe“ ir Europos mokymo fondo atstovai. Grupei pirmininkavo Europos Komisija, o techninę ir konceptualiąją pagalbą jai teikė CEDEFOP.

ĮVADAS

GAIRIŲ TAIKYMO SRITYS

Trumpųjų ir ilgųjų kvalifikacijų aprašymų rengimas yra nacionalinė atsakomybė.

Šiomis gairėmis turėtų būti remiamasi rengiant ir formuluojant trupuosius – apibendrintus ir glaustus – mokymosi rezultatais grindžiamus aprašymus, atspindinčius visų tipų ir lygių kvalifikacijų turinį, kryptį ir sudėtingumą. Šios gairės nėra skirtos išsamiesiems ar detaliesiems kvalifikacijų aprašymams (pavyzdžiui, kvalifikacijų standartų arba nacionalinių mokymo programų forma) sudaryti.

Esamuose informacijos modeliuose⁶ siūlomi informacijos laukai (pvz., kvalifikacijos pavadinimas, ją suteikiančioji institucija, sritis), kurie skirti pagerinti keitimąsi informacija apie kvalifikacijas bei kvalifikacijų duomenų bazes ir (arba) registrus⁷. Tačiau esami modeliai suteikia tik bendrąsias rekomendacijas, kaip pateikti informaciją apie mokymosi rezultatus, kad būtų užtikrintas skaidrumas ir palyginamumas. Šiose gairėse remiamasi ne tik tokiais modeliais, bet ir siekiama juos integruoti, koncentruojantis į konkretų informacijos lauką „Mokymosi rezultatai“.

TRUPŲJŲ MOKYMOSI REZULTATŲ APRAŠYMŲ NAUDOJIMAS

Europos ir tarptautinių lygmeniu, pavyzdžiui, per „Europass“ ir EKS, trumpųjų aprašymų rengimas palengvina įvairių sektorių ir šalių kvalifikacijų skaidrumo ir palyginamumo užtikrinimą. Jie taip pat suteikia galimybę pagerinti esamų informacijos apie kvalifikacijas keitimosi priemonių kokybę ir aprėptį.

Nacionaliniu lygmeniu trumpieji aprašymai gali būti naudojami informavimo ir komunikacijos tikslais, visų pirma, kvalifikacijų sandaroms paremti, taip pat jie gali būti kvalifikacijų duomenų bazių ir registrų dalimi.

Trumpieji kvalifikacijų aprašymai turėtų padėti nacionaliniams ir tarptautiniams naudotojams bei suinteresuotosioms šalims (taip pat besimokantiejiems, darbdaviams, konsultantams, tėvams, mokytojams, švietimo ir mokymo paslaugų teikėjams, kvalifikacijų patvirtinimo specialistams) greitai suprasti mokymosi turinį, jo sudėtingumą ir kryptį. Nors aprašymuose turėtų būti pateikiama nuosekli informacija apie mokymosi sudėtingumo lygį, jų pagrindinis tikslas nėra išsamiai pagrįsti EKS ir (arba) NKS lygį.

Trumpųjų mokymosi rezultatų aprašymų naudojimas gali priklausyti nuo nacionalinio konteksto ir praktikos, įskaitant jų ryšį su išsamesniais kvalifikacijų aprašymais arba su programomis ir mokymo turiniu. Kai kurios šalys jau atskiria išsamiuosius ir detaliuosius mokymosi rezultatų aprašymus, naudojamus lygių nustatymo ar pripažinimo tikslais, ir pagrindiniams kvalifikacijos aspektams apibendrinti naudoja trumpesnius aprašymus.

⁶ „Informacijos modeliai“ – terminas, vartojamas Europos mokymosi modelio (angl. European learning model) kontekste. Jis apima šaltinius, kurie buvo analizuojami ir į kuriuos buvo atsižvelgta kuriant Europos mokymosi modelį, pavyzdžiui: apibrėžimus ir standartus, paimtus iš tuometinės EKS rekomendacijos, „Europass“ rekomendacijos, diplomo priedėlio arba pažymėjimo priedėlio.

⁷ EKS rekomendacijos IV priede nurodyti privalomieji ir neprivalomieji duomenų laukai, skirti informacijai apie visų tipų ir lygių kvalifikacijas skelbti skaitmeniniu būdu (pvz., kvalifikacijos pavadinimas, suteikiančioji institucija, sritis). Remiantis III priedu, Kvalifikacijų duomenų rinkinių registras (QDR) ir Europos mokymosi modelis (ELM) padeda skelbti informaciją apie kvalifikacijas ir keistis ja „Europass“ sistemoje. Nors šiuose modeliuose pabrėžiama informacijos apie mokymosi rezultatus svarba, juose nurodomos tik bendrosios rekomendacijos, kaip šią informaciją pateikti, kad būtų užtikrintas skaidrumas ir palyginamumas. Taigi galima teigti, kad šios gairės grindžiamos esamais keitimosi informacija apie kvalifikacijas modeliais, tačiau kartu jos išplečia ir šių modelių taikymo sritį.

ĮVADAS

KAIP NAUDOTIS GAIRĖMIS

Gairės yra išskirtos į dvi pagrindines A ir B dalis.

A dalyje koncentruojamasi į formaliuosius aprašymų aspektus (tokius kaip ilgis ir formatas). B dalyje daugiausia dėmesio skiriama aprašymo turinio aspektams, pateikiamos rekomendacijos, į ką atsižvelgti rengiant aprašymą, bei pasiūlymai dėl sakinių sintaksinės struktūros.

Rengiant trumpuosius aprašymus svarbu lanksčiai, o ne griežtai ar mechanškai vertinti pagrindinius gairėse išvardytus turinio aspektus (apimtį (apimtį), gylį (sudėtingumą) ir kontekstą). Kai kurie išskirti aspektai yra konceptualios abstrakcijos, kurios praktikoje neretai susipina.

Dalis pateiktų pasiūlymų mokymosi rezultatų srities ekspertams ir praktikams gali atrodyti savaime suprantami ar paprasti. Kadangi šiomis gairėmis taip pat siekiama padėti mažiau su šia sritimi susipažinusiems asmenims, pateikiami bendri patarimai ir nuorodos į papildomus šaltinius (žr. skyrių „Papildomi šaltiniai ir nuorodos“).

Siekiant, kad skaitytojas geriau suprastų, gairėse pateikiami paaiškinimai, paveikslai, klausimai, rekomendacijos ir papildomi patarimai bei pastabos. Be I priede pasitelktų trijų trumpųjų aprašymų pavyzdžių, gairėse nurodomi ir konkretūs pavyzdžiai, susiję su rekomendacijomis ir patarimais. Taip pat pateikiamas aktyvios veiklos veiksmazodžių ir kvalifikatorių sąrašas.

Gairėse pateikti pavyzdžiai yra paimti iš jau esamų trumpųjų kvalifikacijų aprašymų arba pritaikyti ar sukurti iliustravimo tikslais.

PAPILDOMOS PASTABOS

Rengiant šias gaires ir jas papildančius pavyzdžius (I priedas) paaiškėjo, kad sukurti tobulą trumpąjį aprašymą yra sudėtinga užduotis. Tai yra nacionalinė atsakomybė, o skirtingose šalyse gali būti taikomi skirtingi kriterijai, kurių reikia laikytis, arba aspektai, kuriuos norima pabrėžti. Šių gairių rengimas turėtų būti laikomas nuolatinio šalių bendradarbiavimo, kuriuo siekiama parengti ir taikyti bendrąsias mokymosi rezultatų aprašymų gaires, kad būtų pagerintas kvalifikacijų skaidrumas ir palyginamumas, dalimi. Įgyjant patirties, nuolat bendradarbiaujant ir keičiantis informacija apie gairių taikymą įvairiose šalyse ir sektoriuose, gairės gali būti ir toliau plėtojamos, įtraukiant papildomų pavyzdžių.

Rengiant mokymosi rezultatais grindžiamus trumpuosius kvalifikacijų aprašymus, rekomenduojama apsvarstyti galimybę pasitelkti kitų organizacijų ir (arba) šalių ekspertus, kad jie pateiktų ir savo nuomonę.

MOKYMOSI REZULTATAIS GRINDŽIAMŲ TRUMPIEJI APRAŠYMAI: PAGRINDINIAI ELEMENTAI

Rengiant ir formuluojant trupuosius aprašymus reikėtų atsižvelgti į toliau pateiktus principus.

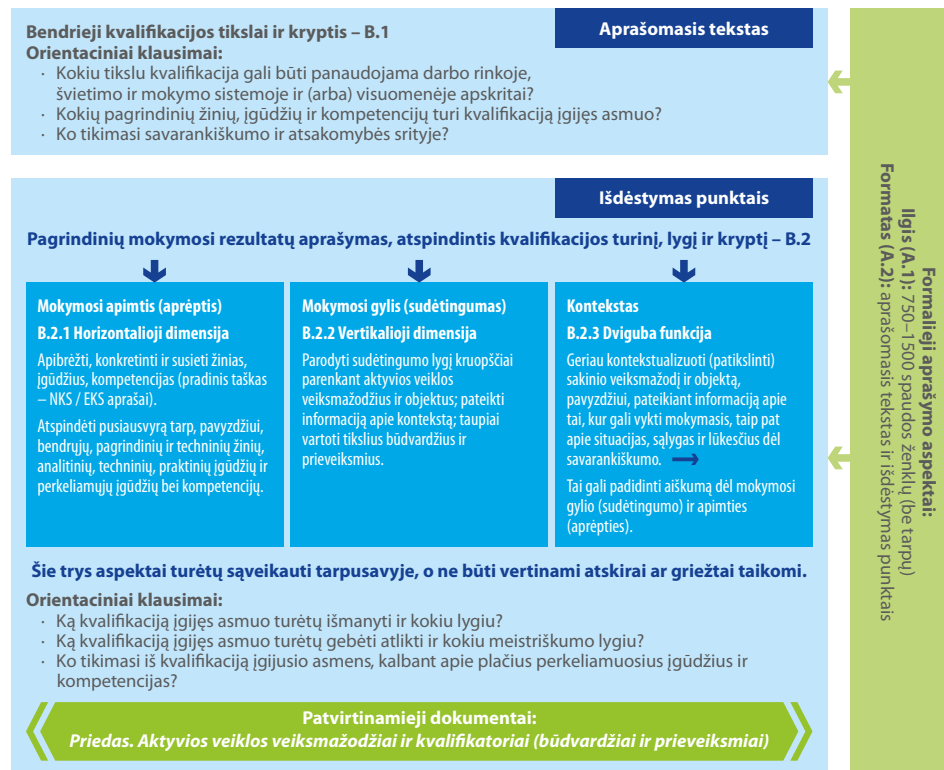
A. FORMALIEJI ASPEKTAI:

- (a) A.1 aprašymo ilgis (nuo 750 iki 1 500 spaudos ženklų be tarpų);
- (b) A.2 aprašymo formatas (aprašomasis tekstas ir išdėstymas punktais).

B. TURINIO ASPEKTAI:

- (a) B.1 bendrieji kvalifikacijos tikslai ir kryptis (aprašomojo teksto forma);
- (b) B.2 pagrindiniai mokymosi rezultatai (išdėstyti punktais), atspindintys kvalifikacijos kryptį, turinį ir sudėtingumą, apimančys šiuos aspektus:
 - (i) B.2.1 mokymosi apimtį (aprėptį),
 - (ii) B.2.2 mokymosi gylį (sudėtingumą),
 - (iii) B.2.3 kontekstinę informaciją.

1 paveikslas. **Mokymosi rezultatais grindžiami trumpieji aprašymai: pagrindiniai elementai**



Šaltinis: EKS ir „Europass“ projekto grupė dėl mokymosi rezultatais grindžiamų trumpųjų kvalifikacijų aprašymų

MOKYMOSI REZULTATAIS GRINDŽIAMŲ TRUMPIEJI APRAŠYMAI: PAGRINDINIAI ELEMENTAI

A. FORMALIEJI ASPEKTAI

A1. ILGIS

Aprašymas turėtų būti nuo 750 iki 1500 spaudos ženklų (be tarpų).

Tokio orientacinio ilgio aprašyme pakanka erdvės kvalifikacijos esmei apibūdinti, be to, tai leidžia skaitytojams greitai suvokti esmines kvalifikacijos savybes. Orientacinė riba buvo nustatyta siekiant užtikrinti, kad aprašymą būtų galima laikyti trumpuoju.

A2. APRAŠYMO FORMATAS

Apibūdinant kvalifikaciją, būtina derinti aprašomojo teksto pateikimą ir informacijos išdėstymą punktais.

Aprašymas turėtų būti pasitelkiamas bendriesiems kvalifikacijos tikslams ir kryptiai pristatyti (B.1).

Konkretūs mokymosi rezultatai turėtų būti išdėstyti punktais (B.2).

1 lentelė. *Trumpojo aprašymo struktūra ir formatas (aprašomasis tekstas ir punktai)*

Aprašymas, kuriame pristatomi bendrieji kvalifikacijos tikslai ir kryptis	Kvalifikaciją įgijęs asmuo...
Punktais išdėstyti mokymosi rezultatai	Jis (ji) geba: 1) 2) 3)...

Šaltinis: EKS ir „Europass“ projekto grupė dėl mokymosi rezultatais grindžiamų trumpųjų kvalifikacijų aprašymų

B. TURINIO ASPEKTAI

B1. BENDRIEJI KVALIFIKACIJOS TIKSLAI IR KRYPTIS APRAŠOMOJO TEKSTO FORMA

Aprašymas turėtų būti pradedamas trumpa įžanga – pasakojimu, kuriame būtų išdėstomi bendrieji kvalifikacijos tikslai ir kryptis, taip pat pateikiama informacija apie kontekstą⁸.

Tai turėtų leisti skaitytojui suvokti kvalifikacijos esmę ir suprasti jos vaidmenį bei vietą darbo rinkoje, švietimo sistemoje ir (arba) visuomenėje apskritai.

2 lentelė. *Bendrieji kvalifikacijos tikslai ir kryptis*

Aprašymas, kuriame pristatomi bendrieji kvalifikacijos tikslai ir kryptis	Kvalifikaciją įgijęs asmuo...
Punktais išdėstyti mokymosi rezultatai	Jis (ji) geba: 1) 2) 3)...

Šaltinis: EKS ir „Europass“ projekto grupė dėl mokymosi rezultatais grindžiamų trumpųjų kvalifikacijų aprašymų

⁸ Kvalifikacijos pavadinimas dažnai suteikia svarbios informacijos apie kvalifikacijos kilmę bei kryptį, ypač jei tai – gerai žinomas kvalifikacijos tipas (pirminio profesinio mokymo, bakalauro ar magistro), ir (arba) nurodo konkrečią užduotį ar profesiją. Taip yra ne visada, todėl būtina tiksliai apibūdinti kontekstą: su juo susijusi informacija yra svarbi aprašant bendruosius kvalifikacijos tikslus bei kryptį (B1) ir punktais išdėstant mokymosi rezultatus (B2).

MOKYMOSI REZULTATAIS GRINDŽIAMŲ TRUMPIEJI APRAŠYMAI: PAGRINDINIAI ELEMENTAI

1 intarpas. *Aprašymų, pristatančių bendruosius kvalifikacijos tikslus ir kryptį, pavyzdžiai*

A pavyzdys

Kvalifikaciją „Biuro padėjėjas“ (EKS / NKS 4) įgijęs asmuo turi žinių ir įgūdžių, reikalingų biuro, administracinėms ir organizacinėms užduotims atlikti visų sektorių įmonėse ir kitose institucijose (pvz., viešojo administravimo įstaigose, organizacijose, asociacijose ir t. t.). Kvalifikacija įgyjama baigus trejų metų trukmės dualinį mokymą įmonėje, teikiančioje mokymo paslaugas, ir profesinėje mokykloje. Priklausomai nuo užduoties pobūdžio, kvalifikaciją įgijęs asmuo gali dirbti pagalbinėse tarnybose, buhalterijoje, personalo skyriuje arba pirkimo, pardavimo, sandėliavimo srityse.

B pavyzdys

Kvalifikaciją „Pirminis profesinis mokymas aplinkosaugos technologijų nuotekų tvarkymo srityje“ (EKS / NKS 4) įgijęs asmuo gali dirbti su drenažo sistemomis ir tvarkyti lietaus nuotekas, valyti nuotekas ir nuotekų dumblą. Jis (ji) dirba savivaldybių ir pramoninėse nuotekų valymo ir kanalizacijos įrengimo įmonėse. Jis (ji) užtikrina tvarų bei energiją tausojantį savivaldybių ir pramoninių nuotekų valymo įrenginių veikimą. Kvalifikaciją įgijęs asmuo turi teisę valdyti mažus nuotekų valymo įrenginius.

C pavyzdys

Kvalifikaciją „Profesinė kvalifikacija kirpimo paslaugų ir grožio priežiūros srityje“ (EKS / NKS 4) įgijęs asmuo geba teikti klientų aptarnavimo paslaugas grožio ir plaukų priežiūros srityse bei parduoti įmonės produktus ir paslaugas, remdamasis išsamiais žiniomis apie produktus bei sveikatos ir saugos procedūras. Jis (ji), įgijęs (-usi) pagrindines kompetencijas, gali pasirinkti plaukų ir grožio priežiūros konsultavimo, odos priežiūros, plaukų kirpimo arba barzdos kirpimo ir modeliavimo (barberio) specializaciją, enginių veikimą. Kvalifikaciją įgijęs asmuo turi teisę valdyti mažus nuotekų valymo įrenginius.

D pavyzdys

Kvalifikaciją „Akredituotas buhalteris“ (EKS / NKS 5) įgijęs asmuo geba registruoti ir tikrinti išorės organizacijų finansinius duomenis. Jis (ji) geba konsultuoti klientus, kaip laikytis teisinių apskaitos taisyklių, ir teikti jiems reikiamą verslo informaciją. Šios kvalifikacijos turėtojas laikomas akredituotu užsiimti buhalterio profesija savarankiškai. Belgijoje (Flandrijoje) šia profesija užsiimti gali tik akredituotas buhalteris.

Epavyzdys

Kvalifikaciją „Chirurgo padėjėjas“ (EKS / NKS 6) įgijusiam asmeniui tenka lemiamas vaidmuo chirurginės priežiūros srityje, atliekant daug numatytų chirurginių rizikingų operacijų bei vykstant sudėtingiems technologiniams pokyčiams. Jis (ji) geba būti daugiadisciplinės komandos, kurią sudaro chirurgai, anesteziologai, anestezijos asistentai ir operacinės asistentai, nariu. Jis (ji) geba padėti gydančiam specialistui jo (jos) veikloje ir koordinuoti bei vadovauti paciento priežiūros procesui perioperaciniu laikotarpiu. Be to, jis (ji) geba bendradarbiauti su chirurgijos skyriaus pagalbinėmis tarnybomis, pavyzdžiui, centralizuotos sterilizacijos skyriumi, slaugos skyriais, radiologijos skyriumi ir laboratorijomis. Kvalifikacija gali būti įgyta kaip pirminio mokymo dalis, kai besimokantysis mokymosi metu dirba akredituotoje sveikatos priežiūros įstaigoje.

Šaltinis: EKS ir „Europass“ projekto grupė dėl mokymosi rezultatais grindžiamų trumpųjų kvalifikacijų aprašymų

ORIENTACINIAI KLAUSIMAI

Toliau pateiktų klausimų tikslas – padėti reflektuoti apie aspektus, kurie gali būti išryškinti rengiant bendrųjų kvalifikacijos tikslų ir krypties aprašymus (B1). Nesiekama tiesiogiai ar mechanškai atsakyti į visus klausimus.

- (a) Kokiu tikslu kvalifikacija gali būti panaudota darbo rinkoje, švietimo sistemoje ir (arba) visuomenėje apskritai? Ką geba daryti kvalifikaciją įgijęs asmuo?
 - (i) Ar kvalifikacija rengiama konkrečioms užduotims, funkcijoms ir (arba) profesinei veiklai vykdyti?
 - (ii) Ar kvalifikacija suteikia konkrečią teisę, pavyzdžiui, licenciją profesinei veiklai? Ar ji suteikia teisę įgyti reglamentuojamą profesiją? Ar kvalifikacija suteikia teisę pradėti konkrečią verslo ar antreprenerystės veiklą?
 - (iii) Jei kvalifikacija nėra tiesiogiai susijusi su konkrečiomis užduotimis, pareigybėmis, profesijomis, kokia yra kvalifikacijos paskirtis:
 - įsidarbinimas;
 - pirminis mokymas;

MOKYMOSI REZULTATAIS GRINDŽIAMI TRUMPIEJI APRAŠYMAI: PAGRINDINIAI ELEMENTAI

- tęstinis mokymas;
- asmeninis tobulėjimas?
- (iv) Ar kvalifikacija suteikia galimybę mokytis toliau? Ar tikslinga paminėti galimus tolesnio mokymosi būdus?
- (v) Ar yra specialių reikalavimų kvalifikacijai įgyti, kuriuos verta paminėti, siekiant paaiškinti jos vaidmenį ir padėtį?
- (b) Kokių pagrindinių žinių, įgūdžių ir (arba) kompetencijų⁹ turi šią kvalifikaciją įgijęs asmuo?
- (c) Ko tikimasi iš kvalifikaciją įgijusio asmens, pavyzdžiui, dėl gebėjimo dirbti savarankiškai?
- (d) Ko tikimasi iš kvalifikaciją įgijusio asmens, pavyzdžiui, dėl atsakomybės prisiėmimo ir vadovavimo kitiems?

⁹ Diskutuojant apie Europos kvalifikacijų sandaras, terminas „kompetencija“ sukėlė diskusijų dėl skirtingų jo interpretacijų. Nors ankstyvuojų EKS kūrimo laikotarpiu buvo gana greitai pasiektas susitarimas dėl „įgūdžių“ ir „žinių“, apibrėžti trečiąją sritį pasirodė sudėtingiau. Iš pradžių trečioji EKS sritis buvo pavadinta „kompetencija“, tačiau jos taikymo sritis apsiribojo „savarankiškumo ir atsakomybės“ sąvoka. 2017 m. peržiūrėjus EKS, trečiosios srities antraštės pavadinimas pakeistas tik į „savarankiškumą ir atsakomybę“, o lygių aprašai iš esmės nepasikeitė. Atlikus NKS lygių aprašų analizę, susijusią su „trečiąja EKS sritimi“ (anksčiau vadinta kompetencija, o dabar – atsakomybe ir savarankiškumu), matyti, kad nors visuose nacionaliniuose lygių aprašuose yra elementų, atspindinčių savarankiškumą ir atsakomybę pagal EKS rekomendaciją, kai kurios šalys išplėtė savo aprašus, įtraukdamos platesnio pobūdžio dimensijas, tokias kaip „kritinis mąstymas“, „kūrybiškumas“, „verslumas“, „mokymasis mokytis“, „bendradarbiavimas“ ir kt. Nors šiose gairėse pagrindiniu atspirties tašku aiškiai nurodomi EKS lygių aprašai, siekiant kuo labiau atsižvelgti į nacionalinę praktiką ir neatmesti šalyse svarbiais laikomų aspektų, gairėse vartojama sąvoka „kompetencija“, kartu pabrėžiant, kad aprašant mokymosi rezultatus svarbu atsižvelgti į savarankiškumą ir atsakomybę. Daugiau informacijos apie EKS ir NKS lygių aprašus žr.: CEDEFOP (2018). [Analysis and overview of NQF level descriptors in European countries](#) (Europos šalyse taikomų NKS lygių aprašų analizė ir apžvalga). Publications Office of the European Union.

REKOMENDACIJOS

- (a) Aprašomasis tekstas turi būti trumpas ir glaustas, maždaug 1/4 viso aprašymo apimties.
- (b) Venkite vartoti vienos konkrečios giminės formą.
- (c) Vartokite terminą „Kvalifikaciją įgijęs asmuo ...“ arba nurodykite kvalifikacijos pavadinimą, prireikus, vartokite „jis (ji)“.
- (d) Nurodykite EKS / NKS lygį (kai taikoma), naudodami skliaustelius. Pavyzdys: „Kvalifikaciją „Biuro darbuotojas“ (EKS / NKS 4) įgijęs asmuo geba...“
- (e) Užtikrinkite, kad aprašomajame tekste būtų tiksliai pristatomi toliau punktais išdėstyti mokymosi rezultatai, išlaikant nuoseklumą tarp aprašomojo teksto ir punktų. Venkite neatitikimų tarp aprašomojo teksto ir punktų. Pavyzdžiui, aprašomajame tekste akcentuojamas aukštas savarankiškumo lygis, tačiau mokymosi rezultatų sąrašė minimas tik bendradarbiavimas su kitais.
- (f) Priklausomai nuo kvalifikacijos krypties, įtraukite informaciją apie kvalifikacijos padėtį ir vaidmenį darbo rinkoje, švietimo sistemoje ir (arba) visuomenėje apskritai. Į aprašymą įtrauktos kontekstinės informacijos pavyzdžiai, rodantys kvalifikacijos vaidmenį darbo rinkoje:
 - (i) „Kvalifikaciją „Verslo administravimas“ (EKS / NKS 5) įgijęs asmuo gali dirbti verslo ir administravimo srityse, jis turi reikiamą kvalifikaciją tapti nepriklausomu antreprenieriu ar verslininku“;
 - (ii) „Kvalifikaciją „Reklamos ir priėmimo paslaugų operatorius“ (EKS / NKS 3) įgijęs asmuo gali dirbti apgyvendinimo įstaigose, kelionių agentūrose ir turizmo paslaugų tarnybose“;
 - (iii) „Kvalifikaciją „Stalius“ (EKS / NKS 4) įgijęs asmuo geba statyti, montuoti, prižiūrėti ir restauruoti įvairių tipų pastatų medines konstrukcijas. Jis (ji) geba planuoti ir atlikti vidaus ir lauko sienų, lubų, stogų ir grindų medinių konstrukcijų rankinio ir mechaninio apdirbimo darbus“;

MOKYMOSI REZULTATAIS GRINDŽIAMI TRUMPIEJI APRAŠYMAI: PAGRINDINIAI ELEMENTAI

- (iv) „Šią kvalifikaciją įgijęs asmuo yra akredituotas savarankiškai verstis buhalterio veikla“;
 - (v) „Kvalifikacija yra būtina sąlyga, norint užsiimti klinikinio psichologo profesine veikla šalyje“;
 - (vi) „Kvalifikacija suteikia galimybę įgyti mokyklinę kvalifikaciją ir (arba) profesines kompetencijas, norint (vėl) įsilieti į darbo rinką arba siekiant aukštesnių pareigų“.
- Į aprašomąjį tekstą įtrauktos kontekstinės informacijos pavyzdžiai, rodantys kvalifikacijos padėtį švietimo sistemoje arba visuomenėje apskritai:
- (i) „Kvalifikacija suteikia tvirtus biotechnologinių tyrimų pagrindus, o ją įgijęs asmuo gali tęsti studijas specializuotose srityse, pavyzdžiui, genų inžinerijos ir farmacijos tyrimų“;
 - (ii) „Kvalifikacija skirta tęsti sudėtingesnę ir specializuotą mokymąsi elektros instaliacijos arba elektros tinklų srityje“;
 - (iii) „Tai mokykline forma vykdomas pirminis profesinis mokymas. Pasirinktinai galima įgyti kvalifikaciją, leidžiančią mokytis aukštojo mokslo studijose“;
 - (iv) „Kvalifikacija suteikia galimybę tęsti mokymąsi akademinėse studijose“;
 - (v) „Kvalifikacija suteikia bendrųjų žinių ir kompetencijų, reikalingų dirbti įvairiose su verslu susijusiose pareigose. Ji suteikia asmeninio tobulėjimo galimybių ir atveria duris tolesniam mokymuisi specializuotose verslo vadybos ar verslumo srityse“;
 - (vi) „Kvalifikacija „Pirmosios pagalbos sertifikatas“ suteikia asmenims žinių ir įgūdžių neatidėliotinai pagalbai suteikti skubiosios medicinos pagalbos atvejais, skatinant jų ir aplinkinių saugumą visuomenėje“.

Atkreipkite dėmesį, kad tame pačiame aprašyme gali būti pabrėžiama kvalifikacijos padėtis vienu ar visais aspektais (darbo rinkoje, švietimo sistemoje, visuomenėje ir t. t.).

- (g) Atrinkite ir apibendrinkite pagrindines žinias, įgūdžius ir kompetencijas, įgytus kartu su kvalifikacija. Gali būti naudinga apsvarstyti, kam daugiau dėmesio skiriama: teorinėms ar faktinėms žinioms, praktiniams, analitiniais ar perkeliamiesiems įgūdžiams¹⁰:
 - (i) venkite bendrų teiginių: „Jis (ji) turi profesinių įgūdžių ir kompetencijų bei gerų bendrųjų žinių savo profesinėje srityje“;
 - (ii) venkite bendro pobūdžio būdvardžių vartojimo: „Jis (ji) užtikrina gerą klientų aptarnavimą“ (žr. III priedą);
 - (iii) įvadinio aprašomojo teksto sakinių pavyzdžiai, kuriais galima iliustruoti konkretaus sektoriaus ar profesijos specifinių ir techninių įgūdžių, taip pat bendresnių įgūdžių ir žinių, taikytinų įvairiuose darbo rinkos sektoriuose ir visuomenėje apskritai, įgijimą arba pasirengimą tolesniam mokymuisi:
 - „Kvalifikaciją įgijęs asmuo geba įrengti, remontuoti ir pavesti kitiems saugiai atlikti užduotis nekilnojamojo turto ir pramoniniuose objektuose. Jis (ji) užtikrina, kad galutinis rezultatas būtų saugus ir atitiktų darbui keliamus reikalavimus“;
 - „Jis (ji) turi pagrindinių bendrųjų žinių, taip pat skaičiavimo ir raštingumo įgūdžių bei pilietinių gebėjimų, leidžiančių aktyviai dalyvauti bendruomenės gyvenime“;
 - „Kvalifikaciją įgijęs asmuo geba užtikrinti sklandų IT sistemų veikimą. Jis (ji) geba jas kurti, pritaikyti ir (arba) prižiūrėti bei rūpintis naudotojais“;
 - „Jis (ji) geba statyti, montuoti, atstatyti, prižiūrėti ir restauruoti įvairių tipų

¹⁰ Įvairiose šalyse sąvokos „žinios“ ir „įgūdžiai“ gali skirtis. ES lygmeniu pagrindiniai EKS lygių aprašų elementai yra šie: 1) žinios, apibūdinamos kaip faktinės ir (arba) teorinės; 2) įgūdžiai, apibūdinami kaip pažintiniai ir praktiniai; 3) savarankiškumas ir atsakomybė. Prieš peržiūrą trečiasis elementas buvo pavadintas „kompetencija“, tačiau jis buvo apibūdinamas kaip savarankiškumas ir atsakomybė. Peržiūrėjus EKS rekomendaciją, trečiosios mokymosi srities antraštė buvo pakeista iš „kompetencijos“ į „savarankiškumą ir atsakomybę“. Šaltinis: 2017 m. EKS rekomendacija.

MOKYMOSI REZULTATAIS GRINDŽIAMI TRUMPIEJI APRAŠYMAI: PAGRINDINIAI ELEMENTAI

- pastatų medinės konstrukcijas“;
- „Kvalifikaciją įgijęs asmuo geba atlikti išsamią esamų mokslinių tyrimų analizę ir formuluoti mokslinių tyrimų užklausas, siekiant pažangos biologinės įvairovės mokslinių tyrimų srityje“.
- (h) Nurodykite bendrą savarankiškumo ir atsakomybės lygį. Tai taip pat galima padaryti pasitelkiant kvalifikatorius (būdvardžius irrieveiksnius) ir (arba) atidžiai parenkant veiksmažodžius ir objektus. Pavyzdžiai:
 - (i) „Kvalifikaciją „Reklamos ir priėmimo paslaugų operatorius“ (EKS / NKS 3) įgijęs asmuo gali dirbti apgyvendinimo įstaigose, kelionių agentūrose ir turizmo paslaugų tarnybose. Jis (ji) dirba vykdomuoju lygmeniu, turi ribotą savarankiškumą ir atsakomybę, teikiant svečių priėmimo paslaugas, ir laikosi nustatytų konkrečios veiklos procedūrų“;
 - (ii) „Kvalifikaciją įgijęs asmuo, vykdydamas riboto sudėtingumo statybos darbus, geba koordinuoti, vadovauti ir koreguoti vykdomojo personalo veiklą statybvietėje“;
 - (iii) „Kvalifikaciją įgijęs asmuo yra kvalifikuotas valdyti mažus nuotekų valymo įrenginius“;
 - (iv) „Jis (ji) gali dirbti daugiadisciplinėse komandose ir prisiimti atsakomybę už procesus, paprastai vykstančius nuspėjamomis ir stabiliomis aplinkybėmis, kurios gali keistis ir reikalauja gebėjimo prisitaikyti“.
- (I) Atminkite, kad aprašymo skaitytojas nebūtinai yra susipažinęs su nacionaliniu kontekstu. Taip pat atkreipkite dėmesį į nacionalinės terminijos, kuri gali būti ne visiems suprantama, vartojimą arba papildykite ją paaiškinimu:
 - (i) venkite: „Išlaikę profesinį brandos egzaminą, mokiniai gali stoti į brandos ar profesinio mokymo kursą ir išlaikyti vieną iš bendrųjų brandos egzaminų, kad galėtų stoti į aukštojo mokslo arba aukštojo specialistų rengimo studijų programas“;
 - (ii) vartokite: „Kvalifikacija suteikia galimybę stoti į aukštojo mokslo profesines studijų programas ir laikyti bendruosius brandos egzaminus, būtinus stojant į

- universitetinių studijų programas“;
- (iii) venkite: „Elektros inžinerijos ir automatikos technologijų profesinės kvalifikacijos struktūra sudaryta taip, kad elektrikų išsilavinimas atitiktų elektros saugos teisės aktuose nurodytą 2-ąją elektros srities kvalifikaciją, o automatikos surinkėjų išsilavinimas atitiktų 3-iąją elektros srities kvalifikaciją.“ Geriau informuokite, kad kvalifikacija suteikia galimybę pasiekti kitą mokymosi lygį (2-ąją ir 3-iąją elektros srities kvalifikaciją), ir (arba) pabrėžkite kvalifikacijos atitiktį elektrikų išsilavinimą reglamentuojantiems teisės aktams.

PAPILDOMOS PASTABOS IR PATARIMAI

- (a) Kad būtų geriau suprantami kvalifikacijos tikslai ir kryptis, pateikite informaciją apie stojimo sąlygas, papildomus reikalavimus, teises (pvz., galimybę įgyti reglamentuojamą kvalifikaciją) ir (arba) būdus, kaip įgyti kvalifikaciją. Pavyzdžiai:
 - (i) „Kvalifikaciją „Elektrotechnikas“ (EKS / NKS 4) įgijęs asmuo geba montuoti, prijungti, sujungti ir paruošti eksploatuoti gyvenamosiose patalpose naudojamą [...]. Tam tikroms užduotims atlikti ir (arba) tam tikrame kontekste būtini arba pageidautini papildomi pažymėjimai“;
 - (ii) „Kvalifikacija gali būti įgyta kaip pirminio mokymo dalis, kai besimokantysis mokymosi metu dirba akredituotoje sveikatos priežiūros įstaigoje“;
 - (iii) „Kvalifikacija gali būti įgyta baigus trejų metų trukmės dualinį mokymą įmonėje, teikiančioje mokymo paslaugas, ir profesinėje mokykloje“.
- (b) Jei taikoma ir jei tai svarbu, paaiškinkite, ar kvalifikaciją įgijęs asmuo gali būti įgijęs specializuotą išsilavinimą pagal specializacijos ar pasirenkamuosius vienetų (modulius). Pavyzdys:
 - (i) „Priklausomai nuo pasirinktos kompetencijų srities, kvalifikaciją įgijęs asmuo gali turėti daugiau specializuotų įgūdžių plaukų ir grožio priežiūros konsultavimo, odos priežiūros, plaukų kirpimo arba barzdos kirpimo ir modeliavimo (barberio specializacija) srityse. Kompetencijas galima toliau plėsti mokantis pasirenkamuosiuose visų sričių moduluose.“

MOKYMOSI REZULTATAIS GRINDŽIAMI TRUMPIEJI APRAŠYMAI: PAGRINDINIAI ELEMENTAI

B2. MOKYMOSI REZULTATAI, IŠDĖSTYTI PUNKTAIS

Po įvadinio teksto apie bendruosius kvalifikacijos tikslus ir kryptį aprašyme turėtų būti pateiktas punktais išdėstytas pagrindinių mokymosi rezultatų sąrašas.

3 lentelė. *Mokymosi rezultatai, išdėstyti punktais*

Aprašymas, kuriame pristatomi bendrieji kvalifikacijos tikslai ir kryptis	Kvalifikaciją įgijęs asmuo...
Punktais išdėstyti mokymosi rezultatai	Jis (ji) geba: 1) 2) 3)...

Šaltinis: EKS ir „Europass“ projekto grupė dėl mokymosi rezultatais grindžiamų trumpųjų kvalifikacijų aprašymų

Punktais išdėstyti pagrindiniai mokymosi rezultatai turėtų apimti ir atskleisti tris pagrindinius aspektus:

- B.2.1. mokymosi apimtį ir (arba) aprėptį;
- B.2.2. mokymosi gylį ir (arba) sudėtingumą;
- B.2.3. kontekstą.

Gairėse apimtis (aprėptis), gylis (sudėtingumas) ir kontekstas aptariami atskirai, siekiant pabrėžti jų svarbą, tačiau rengiant trumpuosius aprašymus šie aspektai neturėtų būti vertinami atskirai ar taikomi griežtai. Jie gali susipinti, o aprašymuose jie turėtų tarpusavyje sąveikauti ir vienas kitą papildyti.

Gairėse ne tik apibūrinami turinio aspektai, kurie turi būti atskleisti punktais pateiktoje informacijoje, bet ir nurodoma sintaksinė struktūra, skirta mokymosi rezultatus aprašantiems punkтам formuluoti (žr. 3 lentelę).

2 intarpas. *Pagrindinių sąvokų apibrėžimai*

Mokymosi apimtis (aprėptis) apima mokymosi siekiant įgyti kvalifikaciją apimtį, paaikškinimą, apibrėžiant ir nurodant pasiektų mokymosi rezultatų ribas (tiek tikslas, tiek nespacificines). Tai reiškia, kad būtina perteikti informaciją apie įgytų žinių tipus, taip pat aprašyti kvalifikaciją įgijusio asmens įvaldytus įgūdžius ir kompetencijas. Mokymosi sritys (dar vadinamos kvalifikacijų sandarų horizontaliąja dimensija), nurodytos EKS / NKS lygių aprašuose, yra atspirties taškas mokymosi apimčiai apsvastyti¹¹ (taip pat žr. IV priedą).

Pavyzdys. Kvalifikaciją įgijęs asmuo geba palyginti ir įvertinti ES šalių švietimo politikos iniciatyvas, kad galėtų priimti įrodymais pagrįstus sprendimus.

Pavyzdys. Kvalifikaciją įgijęs asmuo geba parinkti ir taikyti novatorišką restauravimo techniką istorinėms struktūroms išlaikyti ir apsaugoti.

Pavyzdys. Kvalifikaciją įgijęs asmuo geba montuoti ir remontuoti įvairių gyvenamųjų ir pramoninių pastatų medines konstrukcijas.

Komentaras. Atidžiai parenkant veiksmažodžius („palyginti ir įvertinti“, „parinkti ir taikyti“, „montuoti ir remontuoti“), objektą („ES šalių švietimo politikos iniciatyvos“, „novatoriška restauravimo technika“, „medinės konstrukcijos“) ir pridėjus kontekstinę informaciją („priimti įrodymais pagrįstus sprendimus“, „istorinėms struktūroms išlaikyti ir apsaugoti“, „įvairių gyvenamųjų ir pramoninių pastatų“), gali išryškėti žinios, įgūdžiai ir kompetencijos, kurių įgijo asmuo, t. y. mokymosi apimtis ir (arba) aprėptis (žinios apie švietimo politikos iniciatyvas, metodus, kuriais atliekamas tarpvalstybinis palyginimas ir politikos vertinimas arba istorinių statinių restauravimas, taip pat praktiniai įgūdžiai, susiję su montavimu ir remontu, ir kt.).

Mokymosi gylis (sudėtingumas) yra susijęs su mokymosi sudėtingumo ir kompleksiško išaiškinimu. Toje pačioje mokymosi dimensijoje (pvz., teorinės žinios ar praktiniai įgūdžiai) gali būti pasiektas skirtingas žinių ir įgūdžių lygis. Kiekvieną lygį apibūdinantys EKS / NKS lygių aprašai (dar vadinami vertikaląja kvalifikacijų sandarų dimensija) yra atspirties taškas mokymosi gyliui ir

¹¹ Europos kvalifikacijų sandaroje išskirtos trys mokymosi sritys: 1) žinios, apibūdinamos kaip teorinės ir (arba) faktinės; 2) įgūdžiai, apibūdinami kaip pažintiniai (apimantys loginį, intuityvųjį ir kūrybinį mąstymą) ir praktiniai (apimantys rankų miklumą bei metodų, medžiagų, įrankių ir priemonių naudojimą); 3) atsakomybė ir savarankiškumas, apibūdinami kaip besimokančiojo gebėjimas savarankiškai ir atsakingai taikyti žinias ir įgūdžius. Tai taip pat vadinama horizontaliąja EKS dimensija.

MOKYMOSI REZULTATAIS GRINDŽIAMI TRUMPIEJI APRAŠYMAI: PAGRINDINIAI ELEMENTAI

sudėtingumui apibrėžti.¹²

Pavyzdys. Kvalifikaciją įgijęs asmuo geba savarankiškai parinkti ir taikyti tinkamiausias mokslinių tyrimų priemones empiriniams įrodymams rinkti jūrų biologijos srityje.

Pavyzdys. Kvalifikaciją įgijęs asmuo geba rinkti empirinius įrodymus (prižiūrimas kito asmens) ir taip prisidėti prie vykdomų tyrimų jūrų biologijos srityje.

Komentaras. Atidžiai parenkant veiksmazodžius („parinkti ir taikyti“, „rinkti“), objektą („tyrimų priemones“, „empirinius įrodymus“) ir vartojant kvalifikatorių „savarankiškai“, taip pat pridėjus kontekstinę informaciją („įrodymams rinkti“ arba „prisidėti prie vykdomų tyrimų jūrų biologijos srityje“), galima atskleisti mokymosi sudėtingumo lygį.

Informacija apie kontekstą

Formuluojant konkrečius sakinius apie mokymosi rezultatus (juos išdėstant punktais), informacija apie kontekstą padeda tiksliau apibrėžti pasiektus mokymosi rezultatus. Be pagrindinį sakinį sudarančių veiksmazodžių ir objektų, papildoma kontekstinė informacija padeda išsamiau apibūdinti, pavyzdžiui, situacijas, metodus ir sąlygas. Vien tik veiksmazodžių ar objektų nepakanka mokymosi rezultatų apimčiai (aprypčiai) apibrėžti. Siekiant padėti šiame procese, gairėse taip pat pateikiamos rekomendacijos dėl sakinių, kuriais aprašomi mokymosi rezultatai, sintaksinės struktūros (žr. 3 lentelę). Informacija apie kontekstą taip pat gali padėti paaiškinti kvalifikacijos vaidmenį ir padėtį darbo rinkoje, švietimo sistemoje ir visuomenėje apskritai. Pastarasis aspektas turėtų atsiskleisti jau aprašomajame tekste, kuriame pristatomi bendrieji kvalifikacijos tikslai ir kryptis (B1).

Pavyzdžiai, pateikti šiame interpe (B1 dalyje) ir pateikiami toliau šioje dalyje, iliustruoja, kaip galima atsižvelgti į kontekstą formuluojant sakinius, aprašančius punktais išdėstytus mokymosi rezultatus.

Orientaciniai klausimai

Toliau pateiktų klausimų tikslas – padėti reflektuoti apie aspektus, kurie gali būti iškelti formuluojant mokymosi rezultatus aprašančius punktus (B.2). Nesiekama tiesiogiai ar mechaniškai atsakyti į visus klausimus.

- (a) Ką kvalifikaciją įgijęs asmuo turi žinoti ir koku lygiu?
 - (i) Pagrindinės bendrosios žinios
 - (ii) Techninės ir specializuotos žinios
- (b) Ką kvalifikaciją įgijęs asmuo turėtų gebėti atlikti ir koku meistriškumo lygiu?
 - (i) Praktiniai įgūdžiai
 - (ii) Analitiniai įgūdžiai
 - (iii) Baziniai arba puikūs įgūdžiai
- (c) Ko tikimasi iš kvalifikaciją įgijusio asmens, kalbant apie platesnius, bet svarbius perkeliamuosius įgūdžius ir kompetencijas?
 - (i) Savęs valdymo įgūdžiai ir kompetencijos (pvz., laiko valdymas, mokėjimas mokyti)
 - (ii) Bendravimo įgūdžiai ir kompetencijos (pristatymai žodžiu ir raštu ir kt.)
 - (iii) Socialiniai įgūdžiai ir kompetencijos (darbas komandoje, vadovavimas kitiems ir pan.)
 - (iv) Galimi kiti įgūdžiai ir gebėjimai, tiesiogiai susiję su kvalifikacija ir jos taikymo sritimi
- (d) Ko tikimasi iš kvalifikaciją įgijusio asmens, pavyzdžiui, dėl gebėjimo dirbti savarankiškai ir prisiimti atsakomybę?

Rekomendacijos

- (a) Sutelkite dėmesį į esminius mokymosi rezultatus, atspindinčius bendrą kvalifikacijos kryptį, turinį ir sudėtingumą, ir išskirkite juos.
- (b) Kvalifikaciją įgijęs asmuo visada turi būti centre.
- (c) Kruopštus aktyvios veiklos veiksmazodžių ir objektų parinkimas bei informacija

¹² Europos kvalifikacijų sandaroje yra 8 lygiai, apibūdinami mokymosi rezultatais. Lygiai didėja priklausomai nuo meistriškumo lygio: 1 lygis yra žemiausias, o 8 lygis – aukščiausias. Tai taip pat vadinama vertikaliąja EKS dimensija.

MOKYMOSI REZULTATAIS GRINDŽIAMI TRUMPIEJI APRAŠYMAI: PAGRINDINIAI ELEMENTAI

apie kontekstą (B.2.3) yra svarbūs aspektai, padedantys atskleisti apimtį (B.2.1) ir gylį (B.2.2).

- (d) Sakinio sintaksė, t. y. tai, kaip išdėstytas turinys, taip pat svarbi siekiant perteikti esmę, todėl rekomenduojama taikyti tokią struktūrą: subjektas–aktyvios veiklos veiksmasžodis–objektas–kontekstas.¹³

4 lentelė. *Mokymosi rezultatus aprašančių sakinių (punktų) sintaksė*

Subjektas	Aktyvios veiklos veiksmasžodis	Objektas	Kontekstas
Įvardžiai ir būdvardžiai gali būti pridedami, jei manoma, kad jie yra svarbūs, tačiau juos reikia vartoti atsargiai.			
Kvalifikaciją įgijęs asmuo ...	geba pristatyti	rizikos analizės rezultatus raštu,	suteikdamas galimybę kitiems atsekti procesą ir pakartoti rezultatus.
Jis (ji)...	geba nustatyti	poveikį aplinkai,	kurį sukelia šaldymo dujos, naudojamos šaldymo sistemose.
Kvalifikaciją įgijęs asmuo ...	geba koordinuoti	vykdomųjų darbuotojų veiklą	statybvietėse, vykdamas riboto sudėtingumo veiklas.
Jis (ji)...	geba atlikti	sudėtingas finansines prognozes,	naudodamasis (-si) verslo planavimo priemonėmis, ir prisidėti prie finansų ir verslo planavimo.

Šaltinis: EKS ir „Europass“ projekto grupė dėl mokymosi rezultatais grindžiamų trumpųjų kvalifikacijų aprašymų ir adaptuota versija iš: CEDEFOP (2022). Defining, writing and applying learning outcomes: a European handbook – second edition (Mokymosi rezultatų nustatymas, formulavimas ir taikymas: Europos vadovas. Antrasis leidimas). Luxembourg: Publications Office of the European Union.

¹³ Nors 4 lentelėje nurodyta kategorija „kontekstas“ nėra „gramatinė kategorija“ (kaip veiksmasžodžiai ar daiktavardžiai), gairėse, kaip ir CEDEFOP vadove „Mokymosi rezultatų nustatymas, formulavimas ir taikymas“, rekomenduojama atsižvelgti į kontekstą kaip į sakinio sintaksės dalį ir taip užtikrinti, kad būtų pateikta informacija apie šį aspektą.

- (e) Kruopščiai parinkite veiksmasžodžius ir objektus kiekvienam sakiniui – tai padės tiksliau suprasti mokymosi apimtį (aprėptį) (B.2.1), gylį (sudėtingumą) (B.2.2) ir kontekstą (B.2.3) (žr. II priedą).

Veiksmasžodžių pavyzdžiai, leidžiantys suprasti mokymosi apimtį (aprėptį) (B.2.1):

- veiksmasžodis „montuoti“ gali reikšti praktinių įgūdžių įgijimą, o veiksmasžodis „tirti“ – analitinių įgūdžių įgijimą;
- atkreipkite dėmesį, kad praktiniai arba analitiniai įgūdžiai gali būti tokio paties sudėtingumo lygio, ir šiuo atveju veiksmasžodžių reikšmė padeda geriau suvokti mokymosi apimtį (aprėptį). Šie du veiksmasžodžiai taip pat gali būti tos pačios kvalifikacijos dalis.

Įvairių objektų pavyzdžiai, leidžiantys suprasti mokymosi apimtį (aprėptį) (B.2.1):

- „Jis (ji) gali palyginti politikos iniciatyvas...“ skiriasi nuo „Jis (ji) gali palyginti biudžeto pajamas...“ arba „Jis (ji) gali palyginti statybos technologijas...“;
- atkreipkite dėmesį, kad šie mokymosi rezultatai gali būti to paties sudėtingumo lygio.

Veiksmasžodžių pavyzdžiai, leidžiantys suprasti mokymosi gylį (sudėtingumą) (B.2.2):

- tokie veiksmasžodžiai kaip „vertinti ir tobulinti“, „vadovauti“, „analizuoti ir optimizuoti“ gali demonstruoti didesnę sudėtingumą nei tokie veiksmasžodžiai kaip „padėti“, „pakartoti“, „atlikti“, „patikrinti“.

Įvairių objektų su tais pačiais veiksmasžodžiais pavyzdžiai, padedantys suvokti mokymosi gylį (sudėtingumą) (B.2.2) (tai rodo, kaip svarbu atidžiai parinkti sakinio ir mokymosi objektą):

- „Jis (ji) geba analizuoti klientų atsiliepimus, surinktus naudojant struktūruotas ir iš anksto sukurtas internetines apklausas“ skiriasi nuo „Jis (ji) geba analizuoti genetines sekas, siekiant pritaikyti medicininį gydymą“; „Jis (ji) geba parengti paprastas santraukas“ skiriasi nuo „Jis (ji) geba parengti išsamų mokslinio tyrimo pasiūlymą“.

Veiksmasžodžių pavyzdžiai, leidžiantys suprasti kontekstą (B.2.3), susijusį su

MOKYMOSI REZULTATAIS GRINDŽIAMI TRUMPIEJI APRAŠYMAI: PAGRINDINIAI ELEMENTAI

mokymosi taikymu ir (arba) tuo, ką gali daryti kvalifikaciją įgiję asmenys:

- (i) tokių veiksmazodžių kaip „surinkti“, „konstruoti“, „statyti“ vartojimas gali rodyti, kad kvalifikacija daugiausia tinkama darbui, kuriam reikalingi praktiniai įgūdžiai;
 - (ii) tokių veiksmazodžių kaip „analizuoti“, „aprašyti“, „parengti“ vartojimas gali rodyti, kad kvalifikacija daugiausia (arba taip pat) tinkama darbui, kuriam reikalingi analitiniai įgūdžiai, arba tolesniam mokymuisi.
- Objektų pavyzdžiai, leidžiantys suprasti kontekstą, susijusį su mokymosi taikymu ir tuo, ką gali daryti kvalifikaciją įgiję asmenys:
- (i) kvalifikaciją įgijęs asmuo geba „nagrinėti teisinės bylas...“ – tokia formuluotė sufleruota apie mokymosi rezultatų tinkamumą teisei aplinkai;
 - (ii) kvalifikaciją įgijęs asmuo geba „atlikti laboratorinį eksperimentą...“ – tokia formuluotė sufleruota apie mokymosi rezultatų tinkamumą laboratorinei aplinkai.
- (f) Įtraukite informaciją apie kontekstą (pvz., apie sąlygas, situacijas, metodus, tikslą), kad būtų aiški mokymosi apimtis (apibrėptis) (B.2.1) bei gylis (sudėtingumas) (B.2.2), ir kur būtų galima pritaikyti pasiektus mokymosi rezultatus. Pavyzdžiai:
- (i) „Jis (ji) geba analizuoti teisinės bylas, siekiant įvertinti teisinės pasekmes ir pateikti klientams pagrįstas rekomendacijas“;
 - (ii) „Jis (ji) geba analizuoti teisinės bylas ir nagrinėti teisės teorijas, siekiant prisidėti prie mokslinių straipsnių publikavimo“;
 - (iii) „Jis (ji) geba atlikti laboratorinius eksperimentus, siekiant pademonstruoti pagrindines chemines reakcijas ir principus jauniems mokiniams“;
 - (iv) „Jis (ji) geba atlikti laboratorinius eksperimentus, siekiant įvertinti vaistinių preparatų efektyvumą“;
 - (v) „Jis (ji) geba bendrauti anglų kalba savarankiškai, teikdamas (-a) informaciją apie turizmą ir apgyvendinimą viešbučiuose“;
 - (vi) „Jis (ji) geba naudotis kompiuterinėmis sistemomis ir programine įranga paprastiems grafiniams dvimačiams ir trimačiams pristatymams parengti“;

(vii) „Jis (ji) geba sutvirtinti pastato konstrukciją ir dalis pagal nacionalines dengimo, tvirtinimo ir sujungimo gaires“.

(G) Jei įtraukiate kvalifikatorius (prieveiksnius ir būdvardžius), įsitikinkite, ar jais užtikrinamas didesnis tikslumas; venkite neaiškių ir bendro pobūdžio būdvardžių (žr. IV priedą). Būdvardžių (prieveiksnių), galinčių paaiškinti mokymosi gylį (sudėtingumą), pavyzdžiai:

- (i) kvalifikaciją įgijęs asmuo geba „kurti paprastas kompiuterines programas duomenims apdoroti ir vizualizuoti“;
- (ii) kvalifikaciją įgijęs asmuo geba „savarankiškai nustatyti medžiagas ir priemones hidroizoliacinių stogų konstrukcijoms statyti“;
- (iii) kvalifikaciją įgijęs asmuo geba „atlikti įprastines operacijas pagal nurodymus, įskaitant chirurgines operacijas“.

(h) Nurodykite žinias ir įgūdžius, prireikus – ir perkeliamuosius gebėjimus, tarpusavyje susietu ir integruotu būdu:

- (e) venkite skaidyti žinias ir įgūdžius į atskirus sąrašus arba atskirai išvardyti apimties ar gylio elementus;
- (ii) apsvastykite, ar žinios ir įgūdžiai gali būti nurodomi kartu, ar jų ryšys gali būti numanomas ir (ar) išreiškiamas. Pavyzdžiai:
 - „Jis (ji) geba atlikti elektros instaliacijos darbus pagal galiojančias sveikatos ir saugos taisykles“;
 - „Jis (ji) geba kurti ir diegti algoritmus finansų rinkos tendencijoms analizuoti“;
 - „Jis (ji) geba atlikti grožio procedūras ir patarti klientams, kaip savarankiškai prižiūrėti odą ir naudoti produktus“.

(i) Apmastykite kvalifikacijos tikslus ir kryptį, kad būtų pasiekta pusiausvyra, pavyzdžiui, tarp pagrindinių žinių (pvz., matematikos, gamtos mokslų, kalbų pagrindų), puikių žinių, puikių specializuotų ir techninių įgūdžių (pvz., susijusių su užduotimi ar funkcijomis) arba perkeliamųjų įgūdžių ir kompetencijų (pvz., problemų sprendimo, mokėjimo mokytis ir bendravimo). Tai, kaip formuluojami aprašai, padeda suprasti, ar

MOKYMOSI REZULTATAIS GRINDŽIAMŲ TRUMPIEJI APRAŠYMAI: PAGRINDINIAI ELEMENTAI

įgytos žinios, įgūdžiai ir kompetencijos yra aktualūs tik konkrečiai profesijai arba sektoriui, keliems sektoriams, visuomenei apskritai, ar, visų pirma, padeda pasiruošti tolesniam mokymuisi. Pavyzdžiai:

- (i) „Jis (ji) geba įvardyti geometrines figūras ir skaičius...“;
- (ii) „Jis (ji) geba matuoti ir analizuoti elektros įrenginių ir įrangos fizinius parametrus, siekiant nustatyti klaidas ir inicijuoti priemones“;
- (iii) „Jis (ji) geba profesionaliai bendrauti su kolegomis, klientais ir lankytojais asmeniškai, telefonu ar raštu...“;
- (iv) „Jis (ji) geba integruoti inžinerinės ekonomikos pagrindus ir aplinkos apsaugos aspektus, planuojant statybos konstrukcijas“;
- (v) „Jis (ji) geba savarankiškai nustatyti pagrindines parametrų vertes, atliekant įpurškiamojo liejimo procesus“;
- (vi) „Jis (ji) geba parinkti, paruošti ir naudoti įvairias skintas gėles, žalumynus ir vazoninius augalus gėlių kompozicijoms ir dekoracijoms kurti“;
- (vii) „Jis (ji) geba rengti, rašyti ir vertinti teritorinius projektus, skirtus vietos demokratijai ir valdymui užtikrinti“;
- (viii) „Jis (ji) geba organizuoti įtraukiančias menines veiklas, pritaikytas vaikų poreikiams, taip pat ir ligoninės aplinkoje“.
- (j) Nurodykite, kokio lygio savarankiškumo ir atsakomybės tikimasi atliekant savo darbą arba prižiūrint kitus. Pavyzdžiai:
 - (i) „Jis (ji) geba savarankiškai arba bendradarbiaudamas (-a) su kolegomis ir komandomis kurti, koordinuoti ir vadovauti ugdymo procesams ir projektams“;
 - (ii) „Jis (ji) geba duoti techninius nurodymus darbuotojams ir subrangovams, tikrinti, ar statybos darbai atliekami kokybiškai ir ar atitinka taisykles“;
 - (iii) „Jis (ji) geba planuoti ir stebėti darbo ir verslo procesus...“;
 - (iv) „Jis (ji) geba padėti projekto vadovui vykdyti veiklą...“;
 - (v) „Jis (ji) geba savarankiškai rengti statinių planus ir, prireikus, juos koreguoti

- įgyvendinant statinio projektą“;
- (vi) „Jis (ji) geba savarankiškai nustatyti konstrukcinių elementų matmenis, bet ne sujungti jų į visumą (pastatus), todėl dar negali projektuoti viso pastato“;
- (vii) „Jis (ji) geba savarankiškai ir kūrybiškai atlikti konkrečias nesudėtingas užduotis civilinės inžinerijos srityje ir atlikti sudėtingesnes užduotis grupėje“.
- (k) Atidžiai parinkite veiksmažodžius, venkite neaiškių veiksmažodžių (žr. II priedą).
- (l) Vartokite aktyvios veiklos, o ne pasyvinę, formą ir sakinius formuluokite aplink veiksmažodį. Pavyzdžiai:
 - (i) venkite: „Paciento raumenų sveikata gali būti įvertinta...“;
 - (ii) vartokite: „Kvalifikaciją įgijęs asmuo gali įvertinti paciento raumenų būklę, siekiant pritaikyti individualų gydymą skausmui sumažinti ir judumui pagerinti...“.
- (m) Venkite vartoti veiksmažodžius kaip daiktavardžius:
 - (i) venkite: „Bendradarbiavimas projektuojant ir kuriant modelį...“;
 - (ii) vartokite: „Jis (ji) bendradarbiauja projektuojant modelį...“;
 - (iii) venkite: „Jis (ji) turi kompetenciją statyti, montuoti, prižiūrėti ir restauruoti įvairių tipų pastatų medinės konstrukcijas“;
 - (iv) vartokite: „Jis (ji) geba statyti, montuoti, prižiūrėti ir restauruoti įvairių tipų pastatų medinės konstrukcijas...“.
- (n) Venkite pasikartojimų ir sudėtingų sakinių struktūrų.
- (o) Išreikškite mokymosi gylį ir sudėtingumą, atitinkantį EKS / NKS deskriptorius, tačiau būtinai apibrėžkite konkrečius ir išsamius mokymosi rezultatus, atitinkančius konkrečią kvalifikaciją.¹⁴

¹⁴ NKS aprašai paprastai yra labai bendri, nes jie apima platų kvalifikacijų spektrą. Mokymosi rezultatai, apibūdinantys atskiras kvalifikacijas, turi būti formuluojami išsamesnį ir konkrečiau, kartu išlaikant dermę su NKS / EKS lygių aprašais.

MOKYMOŠI REZULTATAIS GRINDŽIAMŲ TRUMPIEJI APRAŠYMAI: PAGRINDINIAI ELEMENTAI

PAPILDOMOS PASTABOS IR PATARIMAI

- (a) Kiekviename sakinyje gali būti jungiami keli veiksmažodžiai, tačiau pageidautina, kad jie būtų siejami su tuo pačiu objektu (daiktavardžiu) ir atvaizduotų sudėtingumo didėjimo loginę seką (priešingu atveju padidės dviprasmiškumas ir sudėtingumas) (žr. II priedą):
 - (i) veiksmažodžių derinimo, kuris gali rodyti vis didėjantį sudėtingumą, pavyzdys:
 - „Jis (ji) geba planuoti, koordinuoti ir prižiūrėti logistikos ir statybvietės įrenginius, taip pat darbinius ir apsauginius pastolius“;
 - (ii) venkite: „Jis (ji) geba planuoti naujų konstrukcijų klojinius, armavimą, liejimą bei statybinių medžiagų priežiūrą ir įvertinti darbo ir laiko sąnaudas bei poveikį aplinkai“;
 - (iii) vartokite: „Kvalifikaciją įgijęs asmuo geba planuoti klojinius, stiprinti ir lieti naujas konstrukcijas bei prižiūrėti statybines medžiagas“;
 - (iv) „Jis (ji) geba įvertinti darbo ir laiko sąnaudas bei poveikį aplinkai“.
- (b) Nors kvalifikacijos EKS / NKS lygis nurodo bendrą arba vidutinį kvalifikacijos lygį („svorio centrą“), atsižvelgiant į elementų visumą, atskirų punktais išdėstytų mokymosi rezultatų sudėtingumo lygis gali būti žemesnis arba aukštesnis už šį vidurkį. Tam tikri skirtumai yra tikėtini, tačiau jie neturėtų būti pernelyg dideli, nes tai keltų abejonių dėl bendro kvalifikacijos aprašymo nuoseklumo.
- (c) Labai svarbu žinoti skirtumą tarp to, ką galima tiesiogiai ir vienareikšmiškai stebėti (mūrininko gebėjimą dėti plytas ant plytų), ir to, ką stebėti sudėtingiau (mūrininko gebėjimą planuoti ir bendradarbiauti su kitų profesijų atstovais statybvietėje). Sunkiai pastebimi įgūdžiai taip pat yra labai svarbūs ir turi būti sistemingai nagrinėjami bei nustatomi.
- (d) Veiksmažodžiai, nurodantys pastebimus ir išmatuojamus veiksmus, padeda sumažinti aprašymų neapibrėžtumą.
- (e) Mokymosi rezultatai, kurių negalima tiesiogiai ir lengvai stebėti ar išmatuoti, turi būti aprašomi kruopščiai nurodant objektą ir kontekstą.
- (f) Atsižvelgdamos į šiose gairėse siūlomus aprašymo ilgio apribojimus, suinteresuotosios šalys gali nuspręsti, ar ir kaip atskirti privalomuosius ir papildomus (pasirenkamuosius) rezultatus.

AKRONIMAI

CEDEFOP	Europos profesinio mokymo plėtros centras
ELM	Europos mokymosi modelis
EKS	Europos kvalifikacijų sandara
ETF	Europos mokymo fondas
NKS	Nacionalinė kvalifikacijų sandara
QDR	Kvalifikacijos duomenų rinkinio registras

PRIEDAI

I PRIEDAS. MOKYMOSI REZULTATAIS GRINDŽIAMŲ TRUMPŲJŲ KVALIFIKACIJŲ APRAŠYMŲ PAVYZDŽIAI

Toliau pateikiami trumpųjų aprašymų pavyzdžiai, kurių tikslas – praktiškai išbandyti gaires ir parodyti, kaip jas galima įgyvendinti. Aprašymai sukurti remiantis tikrais nacionaliniais aprašymais, parengtais pagal projekto grupės gaires. Projekto grupės nariai kolektyviai pakoregavo ir peržiūrėjo juos, siekdami užtikrinti geresnę atitiktį gairių rekomendacijoms.

Kvalifikacija: klinikinis psichologas

Klinikinis psichologas (EKS / NKS 7) plėtoja ir taiko mokslinės klinikinės psichologijos teorijas, metodus ir technikas sveikatos stiprinimo, tikrinimo, psichologinės diagnostikos ir sveikatos problemų vertinimo srityse, taip pat asmenų, turinčių priežiūros ar paramos poreikių, sveikatos profilaktikos, konsultavimo ir gydymo srityse. Vykdamas šią veiklą, sveikatos priežiūros paslaugų vartotojams nuo pat pradžių yra teikiama pagalba, siekiant pagerinti tiek jų asmeninę raidą, tiek funkcinę jų nepriklausomybę ir gerovę.

Klinikinio psichologo registracija, kaip nustatyta Psichikos sveikatos profesijų įstatyme (Law on Mental Health Professions), yra būtina sąlyga, norint dirbti pagal šią profesiją.

Klinikinis psichologas geba:

- (a) parengti psichologinį įvertinimą;
- (b) taikyti intervencijas, siekiant palengvinti kančias ir skatinti asmenų, grupių ir organizacijų sveikatą bei gerovę;
- (c) rengti mokslinius tyrimus ir išvadas, kurie prisideda prie profesinių žinių plėtros ir (arba) įvertina įvairių profesinių veiklų efektyvumą;
- (d) integruoti mokslinius tyrimus ir klinikinę ekspertizę, atsižvelgiant į priežiūros paslaugų vartotojus ir jų aplinkybes;
- (e) taikyti mokslines įžvalgas ir metodus;

- (f) veikti pagal etikos kodeksą;
- (g) plėtoti ir palaikyti profesionalius darbo santykius su priežiūros paslaugų vartotoju;
- (h) profesionaliai ir visuomeniškai atsakingai užsiimti šia profesine veikla;
- (i) plėtoti ir išlaikyti savo ekspertinę patirtį;
- (j) reflektuoti, atlikti savęs vertinimą ir rūpintis savimi;
- (k) bendrauti su įvairių sričių specialistais.

Kvalifikacija: informacinių technologijų srities asistentas

Kvalifikaciją įgijęs asmuo (EKS / NKS 4) geba užtikrinti sklandų IT sistemų veikimą. Toks asmuo geba jas kurti, pritaikyti ir (arba) vykdyti jų techninę priežiūrą, taip pat prižiūrėti vartotojus. Jis (ji) turi praktinių informatikos, elektros inžinerijos ir gamybos inžinerijos žinių.

Jis (ji) dirba savarankiškai ir (arba) su komanda įmonėse, kurios kuria ir siūlo informacinių ir ryšių technologijų produktus bei paslaugas, arba valstybės įstaigose ir institucijose.

Tai yra mokyklinis pirminis profesinis mokymas. Pasirinktinai galima įgyti kvalifikaciją, leidžiančią stoti į aukštojo mokslo studijas.

Kvalifikaciją įgijęs asmuo geba:

- (a) analizuoti, vertinti ir optimizuoti veiklos procesus, darbo srautus ir pagrindines sąlygas, susijusias su IT sistemų naudojimu;
- (b) projektuoti darbo procesus, naudojant technines ir organizacines priemones;
- (c) kurti ir pritaikyti taikomąją programinę įrangą veiklos procesams;
- (d) analizuoti, planuoti, kurti IT sistemas, parengti jas naudoti ir sujungti į tinklus;
- (e) analizuoti, kurti automatizavimo sistemas, prijungti jas prie IT sistemų, programuoti ir parengti jas naudoti;
- (f) planuoti, kurti ir prižiūrėti duomenų bazes, naudojant atitinkamas programavimo kalbas ir programinės įrangos kūrimo priemones;

PRIEDAI

- (g) užtikrinti energijos tiekimą IT sistemoms ir optimizuoti energijos suvartojimą;
- (h) laikytis pramonės ir teisės aktų standartų bei taisyklių ir taikyti technines taisykles ir reglamentus;
- (i) laikytis duomenų saugumo, duomenų apsaugos ir autorių teisių reikalavimų;
- (j) atsakingai formuoti ir apmąstyti savo darbo aplinką ir procesus;
- (k) taikyti standartus ir gaires proceso ir produktų kokybei užtikrinti;
- (l) bendradarbiauti ir bendrauti dirbant komandose;
- (m) analizuoti klientų poreikius ir konsultuoti klientus, taip pat ir anglų kalba;
- (n) gauti, rengti ir pateikti su veikla susijusią informaciją ir dokumentus anglų kalba.

Kvalifikacija: betonavimo darbai

Betonuotojas (EKS / NKS 4) geba planuoti klojinius, sutvirtinti ir lieti naujas pastatų ir statinių konstrukcijas, taip pat atlikti esamų pastatų priežiūrą. Kvalifikaciją įgijęs asmuo geba statyti gyvenamuosius namus, komercinės paskirties pastatus, ligonines, mokyklas ir užtvankas. Kvalifikaciją galima įgyti baigus ketverių metų trukmės dualinį mokymą įmonėje, teikiančioje mokymo paslaugas, ir profesinėje mokykloje. Kompetenciją galima dar labiau išplėsti, įgyjant aukštąjį profesinį išsilavinimą EKS 5 lygiu.

Kvalifikaciją įgijęs asmuo geba:

- (a) dirbti savarankiškai pagal pastato informacinius modelius, brėžinius, aprašymus ir surenkamųjų gaminių sprendinius;
- (b) įvertinti darbų sąnaudas, laiko sąnaudas ir poveikį aplinkai;
- (c) paruošti statinių klojinius ir pastatų dalis, naudodant tradicinius ir sisteminius klojinius;
- (d) sutvirtinti statinių ir pastatų dalis pagal dengimo, tvirtinimo ir sujungimo aprašymus;

- (e) teikti ataskaitas apie darbo procesus, naudodant iš anksto numatytus ir tradicinius metodus;
- (f) išlieti skirtingas konstrukcines dalis bei grindis ir įvertinti skirtingo liejimo slėgio pasekmes;
- (g) rūšiuoti ir tvarkyti atliekas pagal galiojančias taisykles, pakartotinai naudoti medžiagas ir apsvarstyti netinkamo jų tvarkymo pasekmes;
- (h) išmanyti kokybės užtikrinimo sistemas ir jomis naudotis, atlikti darbus pagal galiojančius sveikatos, aplinkos ir saugos reikalavimus ir apsvarstyti reikalavimų nesilaikymo pasekmes;
- (i) įvertinti riziką pagal galiojančias taisykles ir atlikti saugaus darbo analizę;
- (j) dirbti pagal reglamentus ir susitarimus, reglamentuojančius profesijos darbo sąlygas ir paaiškinančius darbdavio bei darbuotojo pareigas ir teises;
- (k) reflektuoti apie reikalavimus ir lūkesčius, keliamus lygiateisei ir įtraukiai profesinei bendruomenei.

PRIEDAI

II PRIEDAS. AKTYVIOS VEIKLOS VEIKSMAŽODŽIAI

Dviprasmiški ir tikslūs veiksmazodžiai: CEDEFOP mokymosi rezultatų vadovas ¹⁵

Dviprasmiški		Tikslūs	
Žinoti (angl. <i>know</i>)	Suvokti svarbą (angl. <i>grasp the significance of</i>)	Atskirti tarp (angl. <i>distinguish between</i>)	Rašyti (formuluoti) (angl. <i>write</i>)
Suprasti (angl. <i>understand</i>)	Susipažinti su (angl. <i>become familiar with</i>)	Diferencijuoti (angl. <i>differentiate</i>)	Išvardyti (angl. <i>recite</i>)
Mėgautis (angl. <i>enjoy</i>)	Tikėti (angl. <i>believe</i>)	Surinkti (angl. <i>assemble</i>)	Sudaryti (sukonstruoti) (angl. <i>construct</i>)
Nustatyti (angl. <i>determine</i>)	Išsąmoninti (angl. <i>be aware of</i>)	Pritaikyti (koreguoti, sureguliuoti, priderinti) (angl. <i>adjust</i>)	Sugretinti (angl. <i>contrast</i>)
Vertinti (angl. <i>appreciate</i>)	Suvokti (angl. <i>comprehend</i>)	Identifikuoti (angl. <i>identify</i>)	Palyginti (angl. <i>compare</i>)
		Spręsti (angl. <i>solve</i>)	Išvardyti (angl. <i>list</i>)

Aktyvios veiklos veiksmazodžiai, išrinkti iš nacionalinių kvalifikacijų aprašymų ir kitos medžiagos, kurią pateikė ir išanalizavo EKS ir „Europass“ projekto grupė dėl mokymosi rezultatais grindžiamų trumpųjų kvalifikacijų aprašymų ¹⁶

Bendro pobūdžio aktyvios veiklos veiksmazodžiai					
naudoti (angl. <i>use</i>)	vykdyti (atlikti) (angl. <i>perform</i>)	užbaigti (angl. <i>finish</i>)	apibrėžti (angl. <i>define</i>)	imtis (angl. <i>take</i>)	tenkinti (angl. <i>satisfy</i>)
dirbti (angl. <i>work</i>)	nustatyti (angl. <i>set</i>)	apsvarstyti (angl. <i>consider</i>)	leisti (angl. <i>allow</i>)	elgtis (imtis) (angl. <i>act</i>)	imtis spręsti (angl. <i>take on</i>)
atlikti (angl. <i>carry out</i>)	palaikyti (angl. <i>keep</i>)	pažymėti (angl. <i>note</i>)	atnešti (angl. <i>bring</i>)	vykdyti (angl. <i>do</i>)	nagrinėti (angl. <i>deal with</i>)
daryti (angl. <i>make</i>)	tęsti (angl. <i>proceed</i>)	padėti (angl. <i>put</i>)	išsiaiškinti (apibrėžti) (angl. <i>determine</i>)	atsižvelgti (angl. <i>take into account</i>)	
duoti (angl. <i>give</i>)	užpildyti (angl. <i>fill</i>)	veikti (angl. <i>act</i>)	turėti (angl. <i>possess</i>)	rodyti (angl. <i>show</i>)	

¹⁵ CEDEFOP (2022). [Defining, writing and applying learning outcomes: a European –handbook second edition](#). (Mokymosi rezultatų nustatymas, formulavimas ir taikymas. Europos vadovas. Antrasis leidimas). Publications Office of the European Union.

¹⁶ Sąrašuose pateikiami veiksmazodžių, vartojamų NKS lygių aprašuose, pavyzdžiai, taip pat veiklos veiksmazodžių sąrašas, pateiktas Norvegijos nacionalinėse mokymo programų rengimo gairėse (angl. [Guidelines for designing national curricula in Norway](#)), kurias 2018 m. birželio 26 d. patvirtino Švietimo ir mokslinių tyrimų ministerija bei Samių parlamentas ir kurios peržiūrėtos 2018 m. spalio 10 d. Osle.

PRIEDAI

Tikslieji aktyvios veiklos veiksmažodžiai

taikyti (angl. <i>apply</i>)	priimti (angl. <i>accept</i>)	konstruoti (angl. <i>construct</i>)	pradėti	formuoti (angl. <i>shape</i>)	ištaisyti (angl. <i>correct</i>)
patikrinti (angl. <i>check</i>)	vadovauti (angl. <i>lead</i>)	išspręsti (angl. <i>resolve</i>)	organizuoti (angl. <i>organise</i>)	vykdyti (angl. <i>enforce</i>)	įvertinti (angl. <i>enforce</i>)
identifikuoti (angl. <i>identify</i>)	konfigūruoti (angl. <i>configure</i>)	šalinti (angl. <i>eliminate</i>)	įgyti (angl. <i>acquire</i>)	aptarnauti (angl. <i>serve</i>)	išmokti (angl. <i>learn</i>)
paruošti (angl. <i>prepare</i>)	pritaikyti (koreguoti, sureguliuoti, priderinti) (angl. <i>adjust</i>)	konsultuoti (angl. <i>consult</i>)	savarankiškai įvertinti (angl. <i>self-evaluate</i>)	apskaičiuoti (angl. <i>calculate</i>)	pakuoti (angl. <i>pack</i>)
pademonstruoti (angl. <i>demonstrate</i>)	optimizuoti (angl. <i>optimise</i>)	užbaigti (nuspręsti) (angl. <i>conclude</i>)	atkurti (angl. <i>reproduce</i>)	pakeisti (angl. <i>replace</i>)	pristatyti (angl. <i>deliver</i>)
vystyti (rengti, kurti, plėtoti) (angl. <i>develop</i>)	rinkti (angl. <i>collect</i>)	rasti (angl. <i>find</i>)	nukreipti (angl. <i>guide</i>)	apibendrinti (angl. <i>summarize</i>)	stebėti (angl. <i>observe</i>)
analizuoti (angl. <i>analyse</i>)	atstatyti (atkurti) (angl. <i>rebuild</i>)	inicijuoti (angl. <i>initiate</i>)	išmontuoti (demonuoti) (angl. <i>dismount</i>)	nustatyti (įtvirtinti) (angl. <i>establish</i>)	tvarkyti (angl. <i>handle</i>)
gaminti (sukurti) (angl. <i>produce</i>)	laikytis (angl. <i>comply with</i>)	skaičiuoti (angl. <i>count</i>)	lydėti (angl. <i>accompany</i>)	remti (padėti, palaikyti) (angl. <i>support</i>)	testuoti (angl. <i>test</i>)
bendrauti (angl. <i>communicate</i>)	prižiūrėti (angl. <i>supervise</i>)	dalyti (angl. <i>divide</i>)	realizuoti (angl. <i>realise</i>)	įsiterpti (angl. <i>intervene</i>)	remontuoti (angl. <i>repair</i>)

Tikslieji aktyvios veiklos veiksmažodžiai

dalyvauti (angl. <i>participate</i>)	gaminti (angl. <i>manufacture</i>)	nukreipti (angl. <i>direct</i>)	reaguoti (angl. <i>react</i>)	išardyti (angl. <i>disassemble</i>)	pranešti (angl. <i>report</i>)
apdoroti (angl. <i>process</i>)	tenkinti (angl. <i>meet</i>)	kartoti (angl. <i>repeat</i>)	taisyti (angl. <i>remedy</i>)	bendradarbiauti (angl. <i>cooperate</i>)	parduoti (angl. <i>sell</i>)
planuoti (angl. <i>plan</i>)	gauti (angl. <i>receive</i>)	mokyti (vadovauti, patarti, nurodyti, orientuoti) (angl. <i>guide</i>)	numatyti (angl. <i>anticipate</i>)	grąžinti (angl. <i>return</i>)	susirasti (angl. <i>look up</i>)
įgyvendinti (angl. <i>implement</i>)	atpažinti (angl. <i>recognise</i>)	atskleisti (angl. <i>expose</i>)	montuoti (angl. <i>mount</i>)	atikinti (užtikrinti) (angl. <i>assure</i>)	elgtis (angl. <i>conduct</i>)
instaliuoti, įdiegti, montuoti (angl. <i>install</i>)	formuluoti (angl. <i>formulate</i>)	programuoti (angl. <i>program</i>)	naudoti (angl. <i>employ</i>)	perduoti (persiųsti) (angl. <i>transfer</i>)	standartizuoti (angl. <i>standardise</i>)
gerbti (angl. <i>respect</i>)	užbaigti (angl. <i>enforce</i>)	paaikškinti (angl. <i>explain</i>)	riboti (angl. <i>limit</i>)	plėtoti (detalizuoti) (angl. <i>elaborate</i>)	sudaryti (struktūruoti) (angl. <i>structure</i>)
integruoti (angl. <i>integrate</i>)	atnaujinti (angl. <i>update</i>)	parengti (parengti projektą) (angl. <i>draft</i>)	nustatyti (angl. <i>stake out</i>)	pateisinti (angl. <i>justify</i>)	įterpti (angl. <i>insert</i>)
prižiūrėti (palaikyti) (angl. <i>maintain</i>)	fiksuoti dokumentuose (angl. <i>document</i>)	skatinti (angl. <i>promote</i>)	padėti (angl. <i>assist</i>)	derėtis (angl. <i>negotiate</i>)	įvykdyti (angl. <i>fulfill</i>)
apibūdinti (angl. <i>describe</i>)	skleisti (platinti) (angl. <i>disseminate</i>)	reflektuoti (apmąstyti, apsvarstyti) (angl. <i>reflect</i>)	tobulinti (angl. <i>refine</i>)	vizualizuoti (angl. <i>visualise</i>)	vertinti (angl. <i>assess</i>)

PRIEDAI

Tikslieji aktyvios veiklos veiksmažodžiai

stebėti (angl. monitor)	matuoti (angl. measure)	vertinti (angl. assess)	projektuoti (angl. design)	palyginti (angl. compare)	parengti (paruošti) (angl. set up)
valdyti (angl. manage)	skaityti (angl. read)	pasiūlyti (angl. propose)	sudaryti (angl. compile)	nuspręsti (angl. decide)	sujungti (angl. connect)
parinkti (angl. select)	surinkti (angl. assemble)	bendradarbiauti (angl. collaborate)	kalibruoti (angl. calibrate)	deleguoti (angl. delegate)	piešti eskizą (angl. sketch)
pristatyti (angl. present)	patarti (angl. advise)	atsakyti (reaguoti) (angl. respond)	išgauti (angl. extract)	stebėti (kontroliuoti) (angl. follow up)	gerinti (tobulinti) (angl. improve)
laikytis (angl. follow)	statyti (angl. build)	adaptuoti (pritaikyti) (angl. adapt)	rašyti (angl. write)	apžiūrėti (patikrinti) (angl. examine)	dalytis (angl. share)
pateikti (angl. present)	saugoti (angl. store)	įvaldyti (angl. master)	reabilituoti (angl. rehabilitate)	aptikti (angl. detect)	derinti (sujungti) (angl. combine)
užtikrinti (angl. ensure)	koordinuoti (angl. coordinate)	informuoti (angl. inform)	prižiūrėti (angl. look after)	parduoti (angl. sell)	patikslinti (angl. specify)
užkirsti kelią (angl. prevent)	pavesti (angl. commission)	išspręsti (angl. solve)	gauti (angl. obtain)	išmontuoti (demonuoti) (angl. dismantle)	keistis (angl. exchange)
kurti (angl. create)	įvertinti (angl. evaluate)	tyrinėti (angl. explore)	administruoti (angl. administer)	Sintetinti, sujungti, apibendrinti (angl. synthesise)	nurodyti (angl. indicate)
apdoroti (angl. process)	organizuoti (angl. organise)	braižyti (angl. draw)	Sintetinti, jungti (angl. synthesise)	keisti (modifikuoti) (angl. modify)	patikrinti (angl. verify)

Tikslieji aktyvios veiklos veiksmažodžiai

padėti (angl. place)	rinktis (angl. choose)	įdiegti (angl. adopt)	dalyvauti (angl. take part)	renovuoti (angl. renovate)	konsoliduoti (angl. consolidate)
pateikti, suteikti (angl. provide)	įtraukti (angl. include)	įsipareigoti (imtis) (angl. undertake)	interpretuoti (angl. interpret)	paskirti (paskirstyti) (angl. allocate)	tiekti (angl. supply)
inventorizuoti (angl. take stock)	patvirtinti (angl. validate)	aprobuoti (patvirtinti) (angl. approve)	susieti (angl. relate)	transformuoti (angl. transform)	įgyvendinti (angl. execute)
įtraukti (angl. involve)	mobilizuoti (angl. mobilise)	pertvarkyti (angl. reorganise)	apsaugoti (angl. protect)	įvertinti (angl. judge)	konceptualizuoti (angl. conceptualise)
vadovauti (angl. lead)	ieškoti (angl. search)	instrukuoti (angl. instruct)	pristatyti (įtraukti) (angl. introduce)	įvykdyti (užbaigti, pasiekti) (angl. accomplish)	kritikuoti (angl. critique)
prižiūrėti (numatyti) (angl. oversee)	peržiūrėti (angl. revise)	valdyti (vykdyti) (angl. run)	tirti (atlikti tyrimus) (angl. research)	diagnozuoti (angl. diagnose)	atkurti (restauruoti) (angl. restore)
eksperimentuoti (angl. experiment)	pagrįsti (angl. validate)				

PRIEDAI

Aktyvios veiklos veiksmazodžių derinio su tuo pačiu objektu pavyzdžiai, kurie gali atspindėti vis didėjančią sudėtingumą	
Projektuoti ir įgyvendinti (angl. <i>Design and implement</i>)	Saugoti ir prižiūrėti (angl. <i>Store and maintain</i>)
Įgyvendinti ir fiksuoti dokumentuose (angl. <i>Implement and document</i>)	Valdyti ir apdoroti (angl. <i>Manage and process</i>)
Užtikrinti ir fiksuoti dokumentuose (angl. <i>Assure and document</i>)	Identifikuoti ir inicijuoti (angl. <i>Identify and initiate</i>)
Įdiegti ir konfigūruoti (angl. <i>Install and configure</i>)	Identifikuoti ir užkirsti kelią (angl. <i>Identify and prevent</i>)
Įdiegti ir patikrinti (angl. <i>Install and check</i>)	Identifikuoti ir stebėti (angl. <i>Identify and monitor</i>)
Surinkti ir įdiegti (angl. <i>Assemble and install</i>)	Identifikuoti ir pasiūlyti (angl. <i>Identify and propose</i>)
Organizuoti ir patikrinti (angl. <i>Organise and check</i>)	Pakuoti ir pristatyti (angl. <i>Pack and deliver</i>)
Sukonstruoti ir patikrinti (angl. <i>Construct and check</i>)	Surinkti ir įterpti (angl. <i>Assemble and insert</i>)
Patikrinti ir laikytis (angl. <i>Check and comply</i>)	Paruošti, identifikuoti ir paaiškinti (angl. <i>Prepare, identify and explain</i>)
Planuoti ir organizuoti (angl. <i>Plan and organise</i>)	Planuoti, paruošti ir įgyvendinti (angl. <i>Plan, prepare and implement</i>)
Planuoti ir piešti eskizą (angl. <i>Plan and sketch</i>)	Koordinuoti, paruošti ir prižiūrėti (angl. <i>Coordinate, prepare and look after</i>)
Planuoti ir įgyvendinti (angl. <i>Plan and implement</i>)	Stebėti, planuoti ir pranešti (angl. <i>Monitor, plan and report</i>)
Matuoti ir analizuoti (angl. <i>Measure and analyse</i>)	Plėtoti, kurti ir palaikyti (angl. <i>Develop, create and support</i>)
Analizuoti ir valdyti (angl. <i>Analyse and manage</i>)	Plėtoti, rašyti ir įvertinti (angl. <i>Develop, write and evaluate</i>)
Analizuoti ir palyginti (angl. <i>Analyse and compare</i>)	Įgyvendinti, integruoti ir patikrinti (angl. <i>Implement, integrate and check</i>)

Aktyvios veiklos veiksmazodžių derinio su tuo pačiu objektu pavyzdžiai, kurie gali atspindėti vis didėjančią sudėtingumą	
Interpretuoti ir taikyti (angl. <i>Interpret and apply</i>)	Analizuoti, taisyti ir palaikyti (angl. <i>Analyse, remedy and maintain</i>)
Informuoti ir patarti (angl. <i>Inform and advise</i>)	Susirasti, analizuoti ir vertinti (angl. <i>Look up, analyse and assess</i>)
Patarti ir nukreipti (angl. <i>Advise and guide</i>)	Demonstruoti, integruoti ir taikyti (angl. <i>Demonstrate, integrate and apply</i>)
Bendradarbiauti ir bendrauti (angl. <i>Cooperate and communicate</i>)	Identifikuoti, parinkti, analizuoti (angl. <i>Identify, select and analyse</i>)
Bendrauti ir derėtis (angl. <i>Communicate and negotiate</i>)	Analizuoti, įvertinti ir patobulinti (angl. <i>Analyse, assess and improve</i>)
Paruošti ir užbaigti (angl. <i>Prepare and conclude</i>)	Vadovauti, prižiūrėti ir reaguoti (angl. <i>Lead, supervise and respond</i>)
Paruošti ir sudaryti (angl. <i>Prepare and compile</i>)	Koordinuoti, nukreipti ir koreguoti (angl. <i>Coordinate, direct and adjust</i>)
Imtis ir organizuoti (angl. <i>Undertake and organise</i>)	Statyti, montuoti, atstatyti, prižiūrėti ir atnaujinti (restauruoti) (angl. <i>Build, install, rebuild, maintain and rehabilitate</i>)
Gaminti ir pristatyti (angl. <i>Produce and present</i>)	Montuoti, surinkti, išardyti ir išmontuoti (angl. <i>Mount, assemble, disassemble and dismount</i>)
Kurti ir koreguoti (angl. <i>Develop and adjust</i>)	

PRIEDAI

III PRIEDAS. KVALIFIKATORIAI
(BŪDVARDŽIAI IR PRIEVEIKSMIAI)

Kvalifikatorių pavyzdžiai, paimti iš šalių nacionalinių kvalifikacijų sandarų, susietų su EKS, lygių aprašų¹⁷

Bendro pobūdžio kvalifikatorių pavyzdžiai		
Neabejotinas (tam tikras, konkretus) (angl. <i>certain</i>)	Pagrindinis (angl. <i>Key</i>)	Deramas / deramai (angl. <i>Appropriate / appropriately</i>)
Aktualus (angl. <i>Relevant</i>)	Ypatingas / ypač (angl. <i>Particular / particularly</i>)	Tinkamas / tinkamai (angl. <i>Suitable / suitably</i>)
Labai (angl. <i>Very</i>)	Bendras / bendrai (angl. <i>Broad / broadly</i>)	Sėkmingas / sėkmingai (angl. <i>Successful / successfully</i>)
Įvairus (įvairiai) (angl. <i>Various</i>)	Tinkamas / tinkamai (angl. <i>Proper / properly</i>)	Įprastas (paprastas) / įprastai (paprastai) (angl. <i>usual / usually</i>)
Geras / gerai (angl. <i>Good</i>)	Efektyvus / efektyviai (angl. <i>Effective / effectively</i>)	Svarbus / svarbu (angl. <i>Important / importantly</i>)
Reikalaujamas / būtinas / būtinai (angl. <i>Required</i>)	Platus / plačiai (angl. <i>Wide / widely</i>)	

¹⁷ Anglų kalba paskelbtus NKS lygių aprašus galima rasti: CEDEFOP (2018 m.). [Analysis and overview of NQF level descriptors in European countries](#) (Europos šalyse taikomų NKS lygių aprašų analizė ir apžvalga). Publications Office of the European Union. Jei šalis po 2016 m. atnaujino susiejimo ataskaitą, remtasi atnaujinta susiejimo ataskaita.

Kvalifikatorių (prieveiksmių arba būdvardžių), kurie padeda perteikti sudėtingumo lygį, pavyzdžiai		
Pradinis (bazinis) (angl. <i>Basic</i>)	Pažangus (angl. <i>Advanced</i>)	Visapusiškas / užbaigtas / visiškai (angl. <i>Complete / completed / completely</i>)
Pažįstamas (angl. <i>Familiar</i>)	Tarpinis, vidutinis (angl. <i>Intermediate</i>)	Kompleksinis / sudėtingas (angl. <i>Complex / complicated</i>)
Paprastas (angl. <i>Simple</i>)	Autonomiškas (savarankiškas) / autonomiškai (savarankiškai) (angl. <i>Autonomous / autonomously</i>)	Inovatyvus / diegiantis inovacijas / inovatyviai (angl. <i>Innovative / innovation / innovatively</i>)
Pasikartojantis (angl. <i>Repetitive</i>)	Kūrybingas / kūrybiškai (angl. <i>Creative / creatively</i>)	Valdymo / vadybinis (angl. <i>Management / managerial</i>)
Struktūruotas (angl. <i>Structured</i>)	Nepriklausomas / nepriklausomai (angl. <i>Independent / independently</i>)	Originalus / originalumu pasižymintis (angl. <i>Original / originality</i>)
Apibrėžtas (angl. <i>Defined</i>)	Specializuotas / specialisto (angl. <i>Specialised / specialist</i>)	Esminis (angl. <i>Substantial</i>)
Įprastas (rutininis) (angl. <i>Routine</i>)	Naujas / naujoviškas (angl. <i>New / novel</i>)	Atsakingas / atsakingai (angl. <i>Responsible / responsibly</i>)
Elementarus (angl. <i>Elementarus</i>)	Kritinis / kritiškai (angl. <i>Critical / critically</i>)	Strateginis / strategiškai (angl. <i>Strategic / strategically</i>)
Nustatytas (paskirtas) (angl. <i>Assigned</i>)	Išsamus (angl. <i>Comprehensive</i>)	Nenumatomas / nenumatytas (angl. <i>Unforseeable / unforeseen</i>)
Integruotas (angl. <i>Integrated</i>)	Neįprastas (nerutininis) (angl. <i>Non-routine</i>)	Konceptualus / konceptualiai (angl. <i>Conceptual / conceptually</i>)
Nespecializuotas (angl. <i>Non-specialised</i>)	Nenuspėjamas (angl. <i>Un-predictable</i>)	Nuspėjamas (prognozuojamas) / nuspėjamai (angl. <i>Predictable / predicably</i>)
Ribotas (angl. <i>Limited</i>)	Nuodugnus (angl. <i>In-depth</i>)	Iš dalies / dalinis / dalinai (angl. <i>Partially / partial / partly</i>)
Kiekvieną dieną / kasdien / kasdienis (angl. <i>Every day / Daily / day</i>)	Iš anksto apibrėžtas / iš anksto nustatytas (angl. <i>Predefined / predetermined</i>)	Įmantrus (s sofistikuotas, kompleksiškas) (angl. <i>Sophisticated</i>)

PRIEDAI

IV PRIEDAS. EUROPOS KVALIFIKACIJŲ SANDARA: LYGIŲ APRAŠAI¹⁸

	Žinios	Igūdžiai	Atsakomybė ir savarankiškumas
	EKS kontekste žinios apibūdinamos kaip teorinės ir (arba) faktinės.	EKS kontekste igūdžiai apibūdinami kaip pažintiniai (jiems priklauso loginio, intuityviojo ir kūrybinio mąstymo pasitelkimas) ir praktiniai (jiems priklauso rankų miklumas ir metodų, medžiagų, priemonių bei įrankių naudojimas).	EKS kontekste atsakomybė ir savarankiškumas apibūdinami kaip besimokančio asmens gebėjimas savarankiškai ir atsakingai taikyti žinias ir įgūdžius.
1 lygis	Pagrindinės bendrosios žinios	Elementarus igūdžiai, reikalingi paprastoms užduotims atlikti	Dirbti ar mokytis struktūrizuotame kontekste, tiesiogiai prižiūrint kitam asmeniui
2 lygis	Pagrindinės darbo arba mokymosi srities faktinės žinios	Bendrieji pažintiniai ir praktiniai igūdžiai, reikalingi tam, kad būtų naudojama tinkama informacija siekiant atlikti užduotis ir spręsti įprastas problemas naudojant paprastas taisykles ir priemones	Dirbti ar mokytis prižiūrint kitam asmeniui, turint tam tikrą savarankiškumą
3 lygis	Darbo arba mokymosi srities faktų, principų, procesų ir bendrųjų sampratų žinojimas	Pažintinių ir praktinių igūdžių spektras, reikalingas užduotims atlikti ir problemoms spręsti pasirenkant ir taikant pagrindinius metodus, priemones, medžiagas ir informaciją	Imtis atsakomybės už darbo arba mokymosi užduočių atlikimą sprendžiant problemas pritaikyti savo elgesį atsižvelgiant į aplinkybes
4 lygis	Faktinės ir teorinės plataus konteksto darbo arba mokymosi srities žinios	Pažintinių ir praktinių igūdžių spektras, reikalingas specifinėms darbo arba mokymosi srities problemoms spręsti	Dirbti savarankiškai, vadovaujantis dažniausiai nuspėjamos, tačiau galinčios kisti darbo arba mokymosi aplinkos gairėmis prižiūrėti įprastą kitų darbą, imtis tam tikros atsakomybės už darbo arba mokymosi veiklos vertinimą ir gerinimą

	Žinios	Igūdžiai	Atsakomybė ir savarankiškumas
5 lygis	Išsamios specializuotos faktinės ir teorinės darbo arba mokymosi srities žinios ir šių žinių ribų suvokimas	Platus pažintinių ir praktinių igūdžių spektras, reikalingas siekiant kūrybiškai spręsti abstrakčias problemas	Vadovauti kitiems ir prižiūrėti jų veiklą darbo arba mokymosi aplinkoje, kai gali įvykti nenuspėjami pokyčiai peržiūrėti ir tobulinti savo ir kitų veiklą
6 lygis	Naujausios darbo arba mokymosi srities žinios, kurioms reikia kritinio teorijų ir principų supratimo	Puikūs igūdžiai, atskleidžiantys meistriskumą ir mokėjimą dirbti naujoviškai, reikalingi sprendžiant sudėtingas ir nenuspėjamas specializuotos darbo arba mokymosi srities problemas	Vykdyti sudėtingą techninę arba profesinę veiklą arba projektus, imantis atsakomybės už sprendimų priėmimą nenuspėjamoje darbo arba mokymosi aplinkoje. Imtis atsakomybės už asmenų ir grupių profesinio tobulėjimo valdymą
7 lygis	Labai specializuotos žinios, kurių dalis yra naujausios darbo arba mokymosi srities žinios, kuriomis grindžiamas originalus mąstymas ir (arba) moksliniai tyrimai kritiškai vienos srities ir skirtingų sričių sąveikos žinių suvokimas	Specializuoti problemų sprendimo igūdžiai, reikalingi moksliniams tyrimams atlikti ir (arba) naujovėms diegti siekiant įgyti naujų žinių, sukurti naujas procedūras ir integruoti skirtingų sričių žinias	Tvarkyti ir keisti darbo arba mokymosi aplinką, kuri yra sudėtinga, nenuspėjama ir kuriai reikalingi nauji strateginiai metodai. Imtis atsakomybės už profesinių žinių ir praktinės patirties praturtinimą ir (arba) už grupių strateginių rezultatų peržiūrą
8 lygis	Pažangiausias darbo arba mokymosi srities ir įvairių sričių sąveikos žinios	Puikiausi ir labiausiai specializuoti igūdžiai ir metodai, įskaitant sintezę ir vertinimą, kurių reikia sprendžiant kritines mokslinių tyrimų ir (arba) naujovių srities problemas ir plečiant bei iš naujo apibrėžiant esamas žinias arba profesinę praktiką	Įrodyti didelį autoritetumą, gebėjimą dirbti naujoviškai ir savarankiškai, visapusiškai moklo ir profesijos išmanymą bei tvarų įsipareigojimą plėtoti naujas idėjas ar procesus būnant darbo ar studijų aplinkos, įskaitant mokslinius tyrimus, avangarde

¹⁸ Kiekvienas iš 8 lygių yra apibrėžiamas aprašų rinkiniu, nurodančiu mokymosi rezultatus, susijusius su to lygio kvalifikacijomis bet kurioje kvalifikacijų sistemoje. Mokymosi rezultatai – tai teiginiai apie tai, ką mokinyš žino, supranta ir sugeba daryti, pasibaigus mokymosi procesui; rezultatams apibrėžti vartojami terminai „žinios“, „igūdžiai“ ir „atsakomybė ir savarankiškumas“. Šaltinis: 2017 m. EKS rekomendacija (angl. 2017 EQF Recommendation).

PRIEDAI

Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sandaroje pateikiami trijų pakopų, dėl kurių 2005 m. gegužės mėn. Berne vykusioje posėdyje Bolonijos proceso kontekste susitarė už aukštąjį mokslą atsakingi ministrai, aprašai. Kiekvienos pakopos apraše pateikiamas bendras teiginys apie įprastus pasiekimų ir gebėjimų, susijusių su užbaigusią pakopą įgyjamomis kvalifikacijomis, lūkesčius.

Trumposios pakopos aprašas, kurį įgyvendinant Bolonijos procesą parengė Jungtinė kokybės iniciatyvinė grupė (ta pakopa gali įeiti į pirmąją pakopą arba būti su ja susieta), atitinka EKS 5 lygio mokymosi rezultatus. Pirmosios pakopos aprašas atitinka EKS 6 lygio mokymosi rezultatus. Antrosios pakopos aprašas atitinka EKS 7 lygio mokymosi rezultatus. Trečiosios pakopos aprašas atitinka EKS 8 lygio mokymosi rezultatus.

Šaltinis: 2017 m. EKS rekomendacija: lygių aprašai (angl. [EQF Recommendation 2017 Level descriptors](#)).

PRIEDAI

VPRIEDAS. PAPILDOMI ŠALTINIAI IR NUORODOS

[URL ištekliai peržiūrėti 2024-04-10]

- Gairėmis turėtų būti vadovojamasi rengiant trumpuosius kvalifikacijų aprašymus, skelbiamus „Europass“ portale (angl. [qualifications published in Europass portal](#)).
- Kvalifikacijų ir mokymosi galimybių skelbimas „Europass“ vyksta per Kvalifikacijų duomenų rinkinio registrą (QDR) (angl. [Qualification Dataset Register, QDR](#)).
- QDR paskelbti duomenys turi būti skelbiami naudojant Europos mokymosi modelį (angl. [European Learning Model](#)).
- CEDEFOP Mokymosi rezultatų nustatymo, formulavimo ir taikymo vadove (pirmasis leidimas – 2017 m.¹⁹, antrasis leidimas – 2022 m. (CEDEFOP (2022). *Defining, writing and applying learning outcomes: a European handbook – second edition*)²⁰ pateikiamos mokymosi rezultatų naudojimo gairės. 2022 m. versijoje skelbiamas ir išsamus tarptautinių ir nacionalinių išteklių (gairių ir tyrimų medžiagos), padedančių apibrėžti, formuluoti ir naudoti mokymosi rezultatus įvairiuose kontekstuose (vertinime, mokymo programose, kvalifikacijose ir kt.), sąrašas.
- 2017 m. Europos kvalifikacijų sandaros (EKS) rekomendacija (angl. [2017 European qualifications framework \(EQF\) Recommendation](#)). 2017 m. gegužės 22 d. Tarybos rekomendacija dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sandaros, kuria panaikinama 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sąrangos kūrimo.
- CEDEFOP leidinyje (2018 m.) „Europos šalyse taikomų NKS lygių aprašų analizė ir apžvalga“ (angl. [Analysis and overview of NQF level descriptors in European countries](#)) pateikiami NKS lygių aprašai.
- Europos Komisija (2017 m.). Europos įgūdžių kompetencijų, kvalifikacijų ir profesijų klasifikatorius (ESCO) (angl. [ESCO European Skills, Competences, Qualifications and Occupations](#)).

- Jungtinės Amerikos Valstijos. Darbo departamentas. O'Net profesinės informacijos tinklas (angl. [ONet Occupational Information Network](#)).

Kompetencijų sandaros

- Bendrųjų kompetencijų sandara (angl. [Key competence framework](#)). 2018 m. gegužės 22 d. Tarybos rekomendacija dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų. Europos Sąjungos Taryba (2018 m.).
- Verslumo kompetencijų sistema (EntreComp) (angl. [The entrepreneurship competence framework \(EntreComp\)](#)). Europos Komisija ir Jungtinis tyrimų centras (2016 m.).
- Piliečių skaitmeninių kompetencijų sistema (DigComp 2.2) (angl. [The digital competence framework for citizens \(DigComp 2.2\)](#)). Europos Komisija ir Jungtinis tyrimų centras (2022 m.).
- Kompetencijų demokratinei kultūrai orientacinė sistema (RFCDC) (angl. [Reference framework of competences for democratic culture \(RFCDC\)](#)). Europos Taryba (2013 m.).
- Europos nacionalinių kvalifikacijų sandarų (NKS) inventorių (angl. [European inventory of National qualifications framework \(NQFs\)](#)). CEDEFOP (2022 m.).
- Daugiau nacionalinės informacijos apie NKS galima rasti šalių NKS interneto svetainėse ir duomenų bazėse. [Čia pateikiamos nuorodos į interneto svetaines ir duomenų bazes kiekvienai šaliai, taip pat NKS koordinavimo punktų kontaktiniai duomenys.](#)

¹⁹ CEDEFOP (2017). [Defining, writing and applying learning outcomes: a European handbook](#) . (Mokymosi rezultatų nustatymas, formulavimas ir taikymas: Europos vadovas). Publications Office of the European Union.

²⁰ CEDEFOP (2022). [Defining, writing and applying learning outcomes: a European handbook – second edition](#) (Mokymosi rezultatų nustatymas, formulavimas ir taikymas: Europos vadovas. Antrasis leidimas). Publications Office of the European Union.

EUROPINĖS MOKYMOSI REZULTATAIS GRINDŽIAMŲ TRUMPŲJŲ KVALIFIKACIJŲ APRAŠYMŲ RENGIMO IR FORMULAVIMO GAIRĖS

Gairėse pateikiami bendrieji principai, kaip parengti mokymosi rezultatais grindžiamus trumpuosius kvalifikacijų aprašymus. Šie aprašymai yra labai svarbūs plėtojant kvalifikacijų duomenų bazines ir registrus.

Ši iniciatyva yra dalis didesnio Europos siekio gerinti kvalifikacijų skaidrumą įvairiose šalyse, lengvinti judumą ir remti mokymąsi visą gyvenimą.

Didelė pažanga kuriant nacionalines kvalifikacijų sandaras (NKS) ir taikant mokymosi rezultatus Europoje padidino kvalifikacijų supratimą ir perkeliamumą. Nuosekliai struktūrizuojant trumpuosius kvalifikacijų ir jų mokymosi rezultatų aprašymus, ne tik gerinamas skaidrumas ir palyginamumas, bet ir palengvinamas jų prieinamumas bei naudojimas skaitmeninėje aplinkoje.

Trumpieji aprašymai suteikia besimokantiejiems, darbdaviams, švietimo ir mokymo paslaugų teikėjams bei kitiems asmenims greitą prieigą prie informacijos apie mokymosi rezultatus ir papildo išsamius nacionalinius aprašymus. Leidinyje pateikiamos rekomendacijos dėl trumpųjų aprašymų formaliųjų aspektų (ilgio, formato) ir turinio (apimties, sudėtingumo, konteksto). Šiose gairėse taip pat pateikiami praktiniai šaltiniai, pavyzdžiai, veiksmažodžių ir kvalifikatorių sąrašai, padedantys tiksliai apibūdinti kvalifikacijų mokymosi rezultatus.



KVALIFIKACIJŲ IR PROFESINIO
MOKYMO PLĖTROS CENTRAS